

על הצדיקים ועל החסידים

אהבת השי"ת
מידות טובות
פרשת השבוע
אלומות אור
מרבתינו צדיקי עולם

פרשת אחרי-קדושים | תשפ"ו

מדוע לתת את טליתו לעולה לתורה

מידות טובות במשנתו של
מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

וְאַהֲבַת לְרַעְיָךְ
כְּמוֹךְ אָנִי ד' (טו)
מתשובותיו של
שר התורה מרן
הגר"ח קניבסקי
זצוק"ל, ניתן
גלמד על הזהירות

הגדולה בחיי היום יום במידות טובות, וכפי שכתב בספרו 'ארחות יושר' - 'שמי שלקוי במדות רעות כל תורתו וכל חכמתו אינו עומדת לו', ומאידך מי שיש לו מדות טובות כתב, כל ירא שמים שמדותיו טובות ומתנהג כראוי הרי זה קידש ה'.

מדוע נותנים טלית לעולה לתורה, הרי מפסיד מצות ציצית

שאלה: כשמבקשים ממנו טלית לצורך עליה לתורה, מדוע שלא יאמר לעצמו שחבל לו להפסיד "מצוה דאורייתא של טלית", כמה דקות. תשובה: חסד.

האם להשתדל שיהיה לו תמיד כסף מזומן לצדקה
שאלה: האם ראוי להקפיד על כך שכשיצא מביתו יקח עמו כסף שיהיה מזומן לתת לצדקה. תשובה: טוב לעשות כן.

כשהזן מאריך מאוד אם אפשר לשלוח הזן אחר
שאלה: כשיש מנין והזון מאריך בתפילתו יותר מדי, (בתפילת לחש) ויש טירחה דציבורא, שכבר גמרו עשרה תפילת לחש וממהרים, האם אפשר לשלוח אדם אחר שיהיה חזן בחזרת הש"ץ, או ימתינו עד שיסיים החזן את תפילתו. תשובה: עפ"ד אפשר אבל אין להעליבו. (מתוך עלון 'בדרכו אמונה' גליון ר"מ תשפד)

הביטו בתמונה שלפנינו, היא אינה זקוקה למילים. היא זועקת את הפסוק בתהילים: **מָה אָהֲבָתִי תוֹרָתְךָ, כָּל הַיּוֹם הִיא שִׁיחָתִי**

ניצוצות מדמות ההוד של הגה"צ רבי חנוך פרידמן זצוק"ל

כולו נדרך. מיד לאחר תפילת מנחה, היה עורך מרא דאתרא, הגה"צ רבי חנוך פרידמן זצוק"ל, (שאנחנו באמצע ימי השלושים להסתלקותו) את סיום הש"ס בבלי, ש"ס ירושלמי וסדר משניות.

עבור המתפללים, זה לא היה רק טקס רשמי. "היינו עומדים שם ומתרגשים בכל פעם מחדש", מספר אחד המתפללים, "אבל ההתרגשות של הרב פרידמן הייתה משהו אחר. זה היה רטט פנימי שהדביק את כולם. דמעות של יהודי אמיתי, שמחה שפורצת גבולות".

השנה האחרונה הציבה בפניו ניסיון קשה. בימים הנוראים חלה

אחרי מות שני בני אהרן (טו א)

הביטו בתמונה שלפנינו, היא אינה זקוקה למילים. היא זועקת את הפסוק בתהילים: **מָה אָהֲבָתִי תוֹרָתְךָ, כָּל הַיּוֹם הִיא שִׁיחָתִי**. זהו רגע של התעלות, של שמחה שאין לה אח וריע בעולם החומר. התמונה צולמה במוצאי שמחת תורה, אך היא מספרת סיפור של שנה שלימה - וליתר דיוק, סיפור של חיים שלמים שהתמזגו לתוך דפי הגמרא.

מדי שנה, ברגעי השיא של 'שמחת תורה', בבית הכנסת 'בית יחיאל' בשכונת הר נוף הירושלמית, הקהל

הראשון שיגש ללחוץ את ידו יהיה ה'חפץ חיים'

לימוד התורה של רבי חנוך פרידמן, היה עמל מזוקק ולימוד בעיון שחדר לכל תחומי החיים. מי שזכה לשוחח עמו, יכול היה לטעות בקלות ולחשוב כי לפניו עומד תלמיד של בעל ה'חפץ חיים' זיע"א. הרב פרידמן לא רק הגה בספריו והכיר כל תג בהם, אלא הפך למפיץ משנתו ברבים. הוא הוציא לאור את ספרי "ליקוטי חפץ חיים" וחיבורים נוספים, אך יותר מכל - הוא חי את ה'חפץ חיים' ביומיו.

לא הייתה דרשה או שיחה שלא שובצה בציטוטים מדויקים מפי הכהן הגדול מראדין. הקשר הרוחני הזה קיבל משנה תוקף בהספדו המרטיט של הגאון רבי מיכל זילבר שליט"א, שאמר: "כאשר יעלה רבי חנוך למרום, הראשון שיגש ללחוץ את ידו יהיה ה'חפץ חיים' בעצמו". (והוסיף: "ומאותו רגע - כל מלאכי החבלה יתרחקו ממנו...").

אצילות של הכרת הטוב

התורה שפיתחה בקרבו הפכה ל"תורת חיים" שעיצבה מידות נאצלות. בראשן עמדה מידת הכרת הטוב, שהייתה חלק בלתי נפרד מאישיותו. תלמידיו מספרים מיוחדים עד כמה ידע להכיר טובה לכל אחד ואחד בטבעיות ובפשטות. חתנו מספר כי במסעותיו הרבים לחו"ל, שנועדו לגייס משאבים עבור מוסדותיו ואברכי הכולל שעל גבו, נהג הרב במנהג שאינו שכיח.

לעיתים היה גומע מרחקים אדירים בנסיעות מפרכות כדי לבקר תורמים לשעבר שירדו מנכסיהם וכבר שנים רבות שלא יכלו לתמוך במוסדותיו. עבורו, התמיכה הכספית פסקה, אך הכרת הטוב לא פגה לעולם. הוא לא שכח להם חסד נעורים, והביקור אצלם היה חשוב לו לא פחות - ואולי יותר - מביקור אצל הגבירים הגדולים ביותר.

הרגע הקשה ביותר עבורו

"הרגע הקשה ביותר עבורו בהסתלקותו", שיתף חתנו בכאב, "היה המחזה המרטיט בחדרו. לראות אותו שוכב, והגמרא מונחת שם לידו, אך לא בידיו". עבור בני המשפחה והתלמידים, זה היה מחזה בלתי נתפס. הגמרא ורבי חנוך, היו ישות אחת; לראות את הספר בנפרד מהאדם, היה הביטוי המוחשי ביותר לאובדן הגדול.

אלו הם רק דברים ראשונים, מילים היוצאות מן הלב השותת, על דמות שהייתה ואיננה. עוד רבות ייכתב ויסופר על דמות ההוד שהקרינה מתורתה ומאורחותיה על ירושלים ועל עולם התורה כולו.

יהי רצון שיהיה מליץ יושר. תנצב"ה.

הרב בזיהום קשה ('שושנה') שאילץ אותו להתאשפז לתקופה ממושכת. הגוף היה חלש, כמעט חסר יכולת תנועה, אך הרוח - היא מעולם לא שכבה במיטת החולים. גם ברגעים הקשים ביותר, כשהרופאים הביטו בדאגה, רבי חנוך התעקש: התורה אינה פוסקת.

לקראת סוכות, כשהמצב עדיין היה מורכב, הודיע הרב לצוות הרפואי בנחישות: 'אני לא נשאר בבית החולים, יש סיום בשמחת תורה' בני המשפחה, בהתגייסות יוצאת דופן, הפכו את הבית ל"בית חולים נייד" עם השגחה צמודה, ורבי חנוך הגיע. חלש בגופו אך איתן ברוחו, וערך את סיום הש"ס. "את הירושלמי לא הספקתי לסיים השנה", התנצל אז בשקט. אך מי שהכיר את כוח רצונו לא הופתע כאשר שבועיים לאחר מכן נקראו כולם שוב: "סיימתי גם את הירושלמי".

נדהמתי לגלות - הוא סיים את כל המסכת

הדבקות הזו ואהבת התורה, לא נולדה לעת זקנה; היא הייתה שם תמיד. הגאון רבי יצחק ד. שליט"א שיתף השבוע בזיכרון מרגש: היינו בחורים צעירים בישיבת לייקווד, בערך בני 15. היה זה בתענית שבעה עשר בתמוז. ישבתי ליד חנוך הצעיר, שהגיע אז כבחור 'רגיל' אמריקאי משיקגו. לאחר תפילת מנחה גדולה, ראיתי אותו פותח מסכת תענית ומתחיל ללמוד בריכוז עצום. כשחזרתי להיכל הישיבה לתפילת מעריב, נדהמתי לגלות - הוא סיים את כל המסכת!".

עבור הרב יצחק, הרגע הזה היה רגע מיוחד. "זה טלטל אותי. הבנתי שאין דבר כזה 'בחור רגיל' כשהתורה נמצאת במרכז. זה שינה לי את כל המהלך בחיים".

עדות נוספת על "חובותיו הלימודיים" של רבי חנוך, מגיעה מהרב מ.ק., שליווה אותו לפני מספר שנים בנסיעה לוילנא לרגל אירוע תורני יוקרתי הייחתי שם איתו באירוע מיוחד עם רבים מגדולי ישראל. כשהגיעה שעת סעודת ליל שבת, שמתי לב שרבי חנוך נעלם. חיפשתי אותו בכל מקום ולא מצאתי. רק לקראת סוף הסעודה, הוא הופיע. כששאלתי אותו בלחש לאן ובעדינות לאן הרב נעלם, ענה לי בפשטות מדהימה: אני לא מתיישב לסעודת שבת עד שאני מסיים את כל חובותי הלימודיים. אל תדאג, יש לי חלה וכל מה שצריך, עכשיו אני מצטרף לשמחה".

זו הייתה המהות שלו. הוא והתורה חד הם. לא היו אלו רק דפי גמרא שנלמדו, אלא חיים שנרקמו מתוך אותיותיה של תורה. התמונה הזו שמונחת לפנינו היא לא רק זיכרון. היא צוואה חיה לכולנו: מה אהבתי תורתך.

ה'חפץ חיים' יסד בכל עיר בסמוך למחנות הצבא 'מטבח יהודי' - תושבי העיירות בישראל במטבח מאכלים כשרים, כדי שחייל יהודי השוהה באזור יכול להגיע ולאכול - בחינם

הגאון רבי בן ציון פלמן זצוק"ל על הטבח המקצועי לתבליני התורה

יְהִי כָּל פְּרִי קִדְּשׁ הַלְלוּתָם (ט)

זו משימת חיים של ר' בן ציון

הגביה ר' בן ציון את קולו: וזה מה שאנו מבקשים ואומרים בתפילה: רבונו של עולם "שבענו מטובך". אין הכוונה למאכלים גשמיים, לא, הבקשה היא על תורה ומצוות, אנא ממך הקב"ה - בד בבד עם שאנו לומדים תורה ומקיימים את המצוות שלך "שבענו מטובך" שנהיה שבעים ונהנים מתורה וממצוות, כי אם נהנים מהם לא מחפשים את המרכולת שהרחוב מציע, לא מסתכלים על תענוגי עולם הזה. מדוע אנשים מחפשים את תענוגי העוה"ז? מסיבה אחת בלבד, כי אין להם את ההנאה המושלמת, את השביעה והחיות מלימוד התורה ומקיום המצוות. כי למי שיש את השביעה מטובך - מהרוחניות, בשום אופן לא יחפש לשתות מים דלוחים יצויין כי לא היתה זו אמירה בעלמא. זו היתה משימה. משימת חיים של ר' בן ציון - להשביע אברכים מטובו "להתענג בתענוגים". להנעים ולהמתיק את ההלכה. וכך, על ידי התענוגים הללו שהיו בליבו של ר' בן ציון, בישראל תבשילים לחיילים, הקים מטבחים ובהם קדרות ותבשילים ניחוחים.

לא כל אחד יכול להיות השף - הטבח המקצועי, במטבח מהסוג הזה. לר' בן ציון היתה סיעתא דשמיא שריח התבלין שלו - "תורה תבלין", השביח את התבשילים עד שהם הדיפו ריח עצום מסוף העולם ועד סופו.

כך הספר "שלמי תורה" - העניקו תענוגים כאכילת שלמים ותודה - "שבענו מטובך". הבנתם, באלו תענוגים מדובר?

(מתוך הספר 'ללא שם')

סיפר חברותא, ר' בן ציון אמר לי פעם כאשר ליוויתי אותו בליל שבת: בתפילות שבת מבקשים: 'קִדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ, וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ, שְׂבַעֲנוּ מִטוֹבְךָ וְשִׂמְחָנוּ בִּישׁוּעָתְךָ, וְטַהַר לְבָנוּ לְעִבְדֶּךָ בְּאַמֶּת' הגשמיות, "שבענו מטובך" נדחקה כאן שלא במקומה, פלא כיצד "שבענו מטובך" נכנס באמצע בקשות רוחניות "ותן חלקנו בתורתך - וטהר לבנו לעבדך באמת". תמוה. והוא ביאר בטוב טעם, על פי מעשה.

ברוסיה הכריחו את הבחורים היהודים להתגייס לצבא, היו אלו תקופות קשות, בצבא הרוסי האכילו את החיילים נבלות וטריפות. ה'חפץ חיים' יסד בכל עיר בסמוך למחנות הצבא 'מטבח יהודי' - תושבי העיירות בישראל במטבח מאכלים כשרים, כדי שחייל יהודי השוהה באזור יכול להגיע ולאכול - בחינם, מתי שהוא רוצה, ובכך ינצל ממאכלי טריפות. ה'חפץ חיים' עבד על כך קשה, להקים ולהשיג תרומות לצורך הענין.

יום אחד באו לחפץ חיים להתלונן: רבי, יש לנו צער רב. אנחנו רואים כיצד חיילים יהודים נכנסים לאכול במטבח הכשר, וכאשר הם מסיימים לאכול הם יוצאים מהמטבח הכשר והולכים גם למטבח של הגויים ואוכלים שם טריפות, ואם כן מה הרווחנו מכל המאמצים.

החפץ חיים הגיב: "נראה לי כי במטבח הכשר אין די אוכל, לכן, עליכם להגיש יותר אוכל כשר בשפע גדול". רבי, הרי יש לנו במטבח שפע רב של אוכל, החייל יכול לאכול ככל שהוא רק רוצה".

הגיב החפץ חיים: "אם כן, כנראה שהאוכל לא טעים כל כך, ובמטבח של הגויים האוכל טעים יותר, עלינו להשיג טבחים מעולים ולהשקיע בבישול מאכלים טעימים במיוחד". ענו תושבי העיר: "רבי, מה פתאום הרי האוכל טעים מאד". התעקש החפץ חיים: "בכל זאת כנראה שהאוכל שם טעים יותר".

נמצינו למידים: שהיה ברור לו להחפץ חיים, שרק אם הוא אוכל ואינו נהנה, רק אז! הוא מחפש משהו אחר.

'הרי גדלנו פה בשכונה יחד ואנו בני אותו גיל וגם בני דודים, ושיחקנו יחד ולמה לדבר אלי כך? השיבה לו אמי, הלא יש כאן ילדים והם צריכים לראות שמכבדים תלמידי חכמים'

פניני ענווה ואהבת ישראל של מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל

ואהבת ר' אברהם ב"ר אברהם (ט)

רצוני לדעת ואס מאכט איר - מה שלומכם?
וסבא, מה קורה איתך, איך אתה מדבר אלי?

ור' חיים ישעיה מגיב: אינני מבין מה הרב רוצה!
אינני יכול לשכוח, סבא ממש כאב, מדוע אתה לא מדבר
אלי כמו בן אדם? ר' חיים ישעיה התנצל, מה לא דיברתי
כמו בן אדם?

סבא ניסה להסביר לו בקול כאוב, הנה שמחתי לפגוש
אותך כידיד ובן משפחה וותיק, שמחתי לשאול ולהתעניין
בשלומך, ובסופו של דבר אתה מצער אותי, עד כדי כך?
הרי אתה בן אדם, מדוע אתה לא יכול לשאול: "שלמה,
וואס ערצאך (שלמה, מה שלומך), היכן למדת את הניסוחים
האלו ואת השפה הזו.

נענה רבי חיים ישעיה: למדתי מכל עם ישראל שכך
מדברים איתך, וכי כיצד אתה רוצה שאדבר איתך, כמו עם
כל שלמה מהחיידר? האמת שתמיד הייתי סבור שאתה חשוב
יותר מאחרים, עוד מימי הישיבה וקל וחומר עכשיו שאתה
עלית על כולנה - אמר.

וסבא: חיים ישעיה שמחתי איתך, חבל שאתה עושה לי
עגמת נפש.

סבא נפרד ממנו: זייט גיזונט וכל טוב, הוא המשיך וצעד
לכיוון הכותל, שותק ומכונס בתוך עצמו וכאוב מאד, ולא
הגיב כלום, היה לו לא טוב. הוא הבין את הלך מחשבתו של
ר' חיים ישעיה, כי אמנם היה חכם שבחכמים, אבל מה לעשות
שנפשו חפצה בכל מאודה שהחבר שלו לא ידבר איתו כמו
שכולם מדברים, כי היתה לו ענווה מהותית ואמיתית, היתה
לו קדושה עצומה של פשטות וענווה, מה כל זה קשור אלי?!

הרי גדלנו פה בשכונה ולמה יש לדבר אלי כך?

כך מספר גם בן שערי חסד, המחנך רבי יוסף זייבלד,
בילדותנו היה מרבה להגיע לבית אבי, רבי צדוק, שכן היה
לנו מכשיר טלפון בו היה רבינו מקבל ומוציא שיחות לעיתים.
אמי היתה מתייחסת אליו ביראת כבוד ומדברת אליו בלשון
רבים. ופעם מחה בה רבינו, הרי גדלנו פה בשכונה יחד ואנו
בני אותו גיל וגם בני דודים ושיחקנו יחד ולמה יש לדבר
אלי כך. השיבה האם, גם אם זה נכון, הלא יש כאן ילדים

סיפר נכדו הרה"ג רבי אהרן גולדברג: יום אחד ליוויתי אותו
ל"כותל המערבי" בכניסה לרחבה העליונה, בא מולנו אחד
מנקיי הדעת בירושלים, הגאון רבי חיים ישעיהו אקער, בן
משפחתו וכמעט בן גילו, הם למדו יחד ב"עץ חיים" ואח"כ
בכולל "מדרש בני ציון" וכאשר כתב רבינו את ספרו "מעדני
ארץ" על שביעית למדו יחד בחברותא, והיה נותן לו לעבור
ולהעיר על הגליונות לפני הדפסתם.

רבינו שמח לקראתו כל כך, וקרא בהתפעלות: או, רבי
חיים ישעיה, מה נשמע? שמעתי שהיית בבית חולים. מה
שלומך? התעניין בלב רחב ושמח לפגוש אותו. השיב ר' חיים
ישעיה על כל שאלותיו והתפתחה שיחת רעים נעימה. אז
פנה ר' חיים ישעיה לסבא והתעניין גם הוא: און וואס מאכט
איר (ומה שלומכם) כמי שאומר מה שלו' כבודו.

סבא הביט עליו ואמר: חיים ישעיה איך אתה מדבר?! הוא
לא הבין מה קרה, והביט בסבא בפנים תמהות. וסבא תמה
שוב: איך אתה מדבר אלי?

לעילוי נשמת

הרה"ג

ר' אלטער מרדכי ברג זצ"ל

ב"ר דן ז"ל

מרא דאתרא דקהילת עטרת רא"ש

מונסי ניו יורק

נלב"ע ח"י סיון תשע"ו

ת.נ.צ.ב.ה

והמה צריכים לראות שמכבדים תלמידי חכמים. נענה רבינו: אכן כן, ליד הילדים יש לדבר בלשון כבוד.

בשנים מאוחרות יותר, כאשר התקינו טלפון ציבורי במרכז השכונה ליד בית הכנסת הגר"א, היה מדבר משם. וסיפר איש שערי חסד רבי יהודה שפירא, זכורני בעיצומם של ימי מלחמת ששת הימים, רבינו הגיע להתקשר והיה תור ארוך ליד מכשיר הטלפון, הוא לא רצה להתקרב כי ידע שכולם יוותרו ולא יסכימו לדבר לפניו מחמת כבוד התורה, ולכן נכנס ללמוד בבית הכנסת הגר"א ומפעם לפעם היה יוצא לראות אם נגמר התור, אך לא הסכים להקדים אחרים למרות זמנו היקר.

כך היה בבנק, במכולת ואף במקוה הטהרה הגיע עם כולם ולא הצליח להבין את מי שלא הבין, איך הוא הולך עם כולם. כך מספר הרה"ג רבי איתמר אלשיך, הוא התלווה לרבינו כאשר יצא מאיזה מקום וחפש מונית שתביאהו לביתו. אברך בעל רכב שעבר במקום, שש וצהל על ההזדמנות שנקרתה לפניו, לקחת את רבינו לביתו, וכשהגיעו לבית הוציא רבינו כסף לתת לו, הלה לא הסכים בשום אופן לקחת ורבינו לא הצליח להבין, למה שלא יקח ממנו כסף, ומה פתאום שיקחו במיוחד לביתו.

כדי לחבר ספר צריך להיות תלמיד חכם, אבל כדי למוכרו צריך להיות גאון

מחבר ספרים עלה לרבינו בביתו שטח לפניו את מצוקתו, מזה שנה שהוציא לאור את ספרו ועדיין חלק גדול מהספרים מונחים בבית כאבן שאין לה הופכין, והדבר מביאו לידי יגון וצער כל יום מחדש בראותו את עמלו יורד לטמיון וריק. רבינו הבין ללבו ואמר לו בא ואשמיעך דבר חכמה מחכמתו של מורי ורבי הגאון רבי שמואל גדליה ניימן, שהיה רגיל לומר שכדי לחבר ספר צריך להיות תלמיד חכם, אבל כדי למוכרו צריך להיות גאון. הוסיף וסיפר לו, אספר לך עוד מה שסיפר לי מורי ורבי, רבי איסר זלמן, היה זה בזמן מלחמת תש"ח, ירושלים היתה במצור, רק שיירות עם רכבים משוריינים יכלו להגיע אליה מן השפלה. יצא אז רבי איסר זלמן עם אשתו הרבנית בילא הינדא וראה תור ארוך המזדנב בחנות לצרכי אוכל במחנה יהודה, ושאל את אחד המצטופפים בתור, למה ממתינים בתור ענק מורט עצבים זה, אמר לו שהכל מצפים לקנות סוכר שישנה אפשרות להשיג בחנות זו וזאת כמובן במחיר כפול ומשולש מהמחיר הרגיל של סוכר.

פנה רבי איסר זלמן לרבנית ואמר לה, ראי איזה תור ענק מזדנב עבור דבר שהכל יודעים שמחירו רב ויקר מהערך האמיתי שלו, והנה בימים אלו אני הרי הולך ומדפיס את

ספרי "אבן האזל" על הרמב"ם בו יישבתי כמה פסקי רמב"ם קשים, והנה מחיר פנקס דפים ריק בגודל ספר הרי הוא שילינג ועוד אני מיישב שם כמה הלכות קשות ברמב"ם ואני מתכוון למכור את ספרי בחצי שילינג, א"כ בודאי ובודאי שרבים רבים יידחקו לעמוד בתור כדי לרכוש את הספר, לכן זכרי והזהרי כשהספרים יגיעו לביתנו לפתוח את דלת הבית לאט אט כדי שלא יתפרצו לדלת פנימה מהלחץ הרב של התור הארוך...

לאחר שהגיעו הספרים ודפקו בדלת, פתחה הרבנית את הדלת ולא ראתה אף אדם אחד העומד מאחורי הדלת לקנות את הספר, אמר רבי איסר זלמן רבנית בצער, האם לקחתי נייר חלק וטוב וקלקלתי אותו... כך בתבונה רבה ידע רבינו לתת לאותו מחבר את הרוממות שהוא נמצא בחברה טובה של אותם גאונים אדירים.

כיצד מילט חתן מבושה?

הוא עובדא בבחור שהיה מגמגם בלשונו, וכשהגיע שבת אופרוף שלו, צריך היה לקבל 'מפטיר' כנהוג. רבינו ידע שהוא מגמגם ומתבייש בכך מאד, בפרט בפני משפחת הכלה ובפרט את הברכות הארוכות שלפני ואחרי ההפטרה, הגיע רבינו להתפלל באותו מנין וניגש ואמר לגבאי שהוא צריך את המפטיר, הגבאי התפלא והלא יש כאן אופרוף, ובאי נעימותו הציע שרבינו עצמו ישאל את החתן אם הוא מוותר לקבל עליה רגילה ולהחליף את המפטיר כנהוג. כמובן שהחתן נענה בהתלהבות, ואמר שאם רבינו מבקש, מה יש בכלל לדבר. כך מילט את החתן בחכמתו מבושה שלא יבחינו שהוא מגמגם..

(מתוך הספר גאון ישראל בעריכת הרב ח.ש. רוזנטל)

ופעם הגיע אלי תלמיד מבוגר, ואמר שיש דבר שמעיק עליו, ובכה עד שלא היה יכול לדבר, ואמרתיו לו שיכתוב מה שמפריע לו, ונתתי לו עט ונייר ויצאתי מן החדר

פנינים נפלאים בענייני חסד ואהבת הבריות ממרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצוק"ל.

הוא בעצמו אינו מתוקן, כך גם במחשבה, כל מחשבה של קטרוג על אחרים מעוררת דין של קשט עצמך, מידה כנגד מידה, ואין זה פשוט כשאומרים לו קשט עצמך.

היינו מפחדים להישאר לבד עם מישהו

הטבע של אכזריות קיים אצל כל אחד ואחד, אלא שבדרך כלל הטבע רדום והאכזריות אינה יוצאת לפועל. ושמעתי מהגה"צ רבי אבא גרוסברד זצ"ל בשם הסבא מקלם, כי רבינו יונה בשערי תשובה (ג) מזכיר שחיבר 'שער האכזריות' שער זה אינו תחת ידינו.

ואמר הסבא מקלם שאם היה לנו שער האכזריות של רבינו יונה היינו מפחדים להישאר לבד עם מישהו, וכמו שיש איסור יחוד עם גוי, כך היינו מפחדים מכל אדם, אם היינו יודעים עד היכן מגיע טבע האכזריות שבאדם.

ובכה עד שלא היה יכול לדבר

שמעתי מגיסי הג"ר שמעון משה דיסקין זצ"ל שכשהיה מגיע אליו תלמיד ואמר בפניו חידושי תורה שאינם נכונים, היה מבקש ממנו שיכתוב את הדברים, וכך התלמיד עמד על טעותו בעצמו, כי כשכותבים את הדברים, צריכים תחילה לסדר אותם בבהירות, ויש אנשים שאם יש להם ספק באיזה ענין, כותבים את הצדדים, ועל ידי זה מתבהר הספק, ויודעים כיצד להחליט.

ופעם הגיע אלי תלמיד מבוגר, ואמר שיש דבר שמעיק עליו, ובכה עד שלא היה יכול לדבר, ואמרתיו לו שיכתוב מה שמפריע לו, ונתתי לו עט ונייר ויצאתי מן החדר, ולאחר כמה רגעים ראיתי שהוקל לו, כי כשנתיישב לכתוב ראה שאין מצבו קשה כל כך.

ובאמת זה תלוי אצל כל אחד לפי עניינו, יש שמקבלים בהירות על ידי כתיבה, ויש שמקבלים יותר בהירות על ידי שחוזרים ומשננים הרבה פעמים את מה שהם לומדים, וכפי ששמעתי מבחור שהיה רגיל לכתוב הרבה סיכומי סוגיות, ובכל פעם שלמד היה מסכם את הסוגיא בכתב, שעל ידי זה קיבל בהירות בכל הפרטים, אבל במשך הזמן ראה שאינו זקוק לזה, אלא התחיל לחזור הרבה פעמים על מה שלמד,

וְאֶהְיֶה לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ אֲנִי ד' (טו)

שנינו בפרקי אבות (א, יב) הלל אומר הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום, וצריך ביאור מה שייך ציווי על אהבת שלום, הרי זה תלוי במציאות מה טבעו. והביאור בזה, כי כל אדם בטבעו הישר הוא אוהב שלום, רק שיש חשבונות ונגיעות המקלקלים את טבעו, ועל זה בא הציווי לסלק הנגיעות ולהחזיר את הטבע הישר. ורודף שלום היינו שעושה פעולות של שלום ומשפיע שלום על סביבתו, ויש אנשים שגם בלי פעולות משפיעים שלום על סביבתם, כמו שאמרו על הרב מפוניבז' שמלבד שהיה איש שלום, גם לא היה שייך מחלוקת בסביבתו, וזהו ענין רודף שלום.

ראיתי אצל חמותי הרבנית דיסקין ע"ה

ראיתי אצל חמותי הרבנית דיסקין ע"ה, שכשהיה מגיע אורח הייתה מבקשת ממנו שיאכל, וגם אם היה מסרב, הייתה חוזרת ומפצירה ומבקשת ממנו שוב ושוב, אולי בכל זאת ירצה לאכול, בהרגשה שהוא עושה לה טובה בזה. ואחד מבני המשפחה לא הבין למה צריכים להפציר ולבקש כל כך, ומדוע לא מספיק לשאול את האורח לרצונו, אם הוא רוצה שיתכבד ויאכל, ואם אינו רוצה מן הסתם אינו רעב. עד שפעם אחת נזדמן לו בעצמו להתארח במקום אחר, ושאלו אותו האם הוא רוצה לאכול, והתבייש לומר שהוא רוצה, כי לא ביקשו ממנו, רק שאלו אם הוא רוצה, וסירב מפני הבושה, ונשאר רעב, ומאז הבין למה צריכים להפציר באורחים.

הרי בשמים יודעים את מה שהוא חושב

אם אדם חושב ביקורת על אחרים, ורואה את החסרונות שלהם, הרי בשמים יודעים את מה שהוא חושב, והוא גורם בזה קטרוג על אותם אחרים שחסר להם איזה מעלות, ודבר זה גם מעורר קטרוג עליו, שאומרים לו, וכי עליך אין למצוא שום ביקורת? קשט עצמך תחילה ואחר כך קשט אחרים (סנהדרין יח), כמו שבתוכחה אי אפשר להוכיח אם

ובכל חזרה נוספה לו יותר בהירות, ונעשו הדברים ברורים לא פחות ממה שהעלה בכתב.

אבל מתביישים להוציא לפועל את מידותיהם

יש כאלו שהם בעלי מידות טובות מאד, אבל מתביישים להוציא לפועל את מידותיהם הטובות, יש להם טבע של אהבת חסד והם מתביישים לעשות חסד. יש טבע של בושה, אבל צריכים לדעת מתי להתבייש, ואין זו בושה דקדושה, אלא בושה של 'לא הביישן למד' (אבות ב). צריכים להתגבר על הבושה, ובמשך הזמן מתרגלים, פעם אחת מתביישים קצת ואחר כך הבושה נשברת.

שאלתי פעם אדם שנוסע הרבה לחוץ לארץ

שאלתי פעם אדם שנוסע הרבה לחוץ לארץ לצרכי מסחר, ונפגש הרבה עם יהודים וגויים, האם הוא רואה הבדל באופי בין יהודי לגוי, ואמר כי בוודאי ניכר הבדל גדול ביניהם, שהיהודים יש להם אופי אחר ומידות טובות יותר מהגויים. והסיבה הפשוטה לזה היא, כי יהודים מצווים על מידות טובות ואהבת הבריות, כמו שכתוב (ויקרא יט) "ואהבת לרעך כמוך", ולכן כל יהודי נברא עם טבע של אהבת הבריות, שאם אין אהבה בטבע, כיצד שייך לצוות ואהבת הרי אהבה זה דבר טבעי, ולא שייך להכריח לאהוב את מה שאינו אוהב, ואם יש מצוה 'ואהבת' סימן שזה שייך, וכל יהודי יש לו בטבעו אפשרות לקיים את המצוה, ונברא עם טבע של אהבת הבריות, אבל גויים שאינם מצווים בזה, אין להם הטבע של אהבת הבריות.

ועוד טעם בזה, מפני שכלל ישראל יש להם נשמה קדושה, שהיא חלק אלוק ממעל, ומצד קדושת הנשמה הישראלית יש מידות טובות, אבל גויים אין להם נשמה קדושה, רק נפש בהמית כמו לבעלי חיים, ולכן אין להם מידות טובות.

יש אנשים שחושבים שצדיקים יכולים לעשות כל מה שהם רוצים

יש אנשים שחושבים שצדיקים יכולים לעשות כל מה שהם רוצים, כביכול זוהי יסגולה לקבל את ברכת הצדיק, כמו שיש אבנים שהם סגולות לכל מיני עניינים, ואינם מבינים כי הצדיק אינו פועל דבר בכוח עצמו, רק מן השמים מתחשבים בתפילת הצדיק, וכפי שהאריך מו"ר הגהי"צ רא"א דסלר זצ"ל בספר מכתב מאליהו (ח"א עמ' 149)

ושמעתי בשם אחד הצדיקים, שכשהיו מבקשים ממנו ברכה היה קורא את הפסוק (תהלים סט, ו-ז) "אלוקים אתה ידעת לאיוולתי ואשמותי ממך לא נכחדו; אל ייבושו בי קווים השם אלוקים צבקות אל יכלמו בי מבקשיך אלוקי ישראל". והיה

מפרש כך: אלוקים, אתה יודע את האמת שאני אוויל ויש לי חטאים ואשמות, והנני מבקש ממך עבור אלו מפני שבעצם הם קווים ומבקשיך, אותך הם מבקשים ולא אותי, אלא שאין להם אומץ לבקש בעצמם, אבל אתה הרי יודע את האמת שאינני ראוי, ומכל מקום תתחשב בבקשתם מפני שהם קווים ומבקשיך, אינם אשמים במה שאינני ראוי, ומדוע צריך שתהיה להם בושה וכלימה בגללי, וראוי שתתקבל תפילתם בשכר האמונה.

שמעתי מהגאון רבי יששכר מאיר זצ"ל

שמעתי מהגאון רבי יששכר מאיר זצ"ל שהיה נוסע לחוץ לארץ לאסוף כספים לשיבתו, והיו אנשים שאינם בני תורה ואינם אוהבי תורה, ובכל זאת תרמו לו מתוך רחמים ואהבת חסד, שראו איך שהוא טורח ובא למרות חולשתו וריחמו עליו, והסוף היה שאותם אנשים בעצמם קיבלו אהבת תורה, מפני שעל ידי החזקת התורה נתקדשו בקדושת התורה ונעשו אוהבי תורה.

וידוע שמחזיקי תורה זוכים לאחר פטירתם ללמוד בישיבה של מעלה מה שלא למדו כאן, ומעשה שהיה באדם מפתח תקוה שנפטר והשאיר עיזבון להחזקת תורה, אך היורשים התמהמהו ולא מיהרו לקיים את בקשתו, והגיע אותו אדם בחלום להגה"צ רבי בן ציון במברגר זצ"ל שידע מכל הענין, ופניו היו עצובות, והבין הגר"צ כי זהו מחמת שלא קיימו את בקשתו לתת מעיזבונו לתורה, ופנה אל היורשים לזרזם בזה, ובאמת הם נתנו לו את העיזבון, וקנה ממנו ארון עם ספרים לישיבת פוניבז'.

ובאותה תקופה למדו בישיבה מסכת גיטין, ובין הספרים שקנו מהעיזבון היה גם חידושי הרשב"א למסכת גיטין, ולאחר זמן שוב הגיע הנפטר בחלום לרבי בן ציון, ואמר לו בעל פה מדברי הרשב"א בגיטין, למרות שבחיי לא למד רשב"א, אבל כיון שבישיבה למדו חידושי הרשב"א מכוחו, גם הוא זכה ללמוד את דברי הרשב"א במתיבתא דרקייעא לאחר פטירתו! (מתוך 'דרכי החיזוק' גליון 400)

שמעתי מפי הגאון רבי צבי הירש פרבר זצ"ל, שנסע פעם ברכבת עם מרן הגרי"ז מבריסק, הגרי"ז לא היה יושב במקום מכובד אלא היה נוסע יחד עם כולם, ובתוך הנסיעה עלה לשם יהודי זקן.

אוצרות הפרשה מפוסק הדור מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ד' (ט)

"קדושים תהיו, יכול כמוני, תלמוד לומר, כי קדוש אני, קדושותי למעלה מקדושתכם". (ויק"ר כ"ד)
דברי חז"ל צריכים ביאור, דהיאך היה עולה על הדעת לומר שיצור נברא קרוץ מחומר יכול להיות קדוש ממש כמו הקב"ה.

ונראה בביאור הדברים, שהיה עולה על הדעת לומר, שכשם שהקב"ה אינו שייך בכל ענייני מאכל ומשתה וצרכי העולם הזה, כך גם יאמר האדם שברצונו להתבודד ולהתנזר מכל חיי העולם הזה ולהיות קדוש ופרוש כעין פרישותו של הקב"ה, ויצמצם באכילה ובשתיה כפי האפשר ולא יתעסק בשאר ענייני העולם הזה, ועל זה אמר הקב"ה "כי קדוש אני, קדושותי למעלה מקדושתכם", רק קדושת הקב"ה היא קדושה כזאת ללא חיבור עם עסק העולם הזה, אך קדושת ישראל היא דוקא בתוך חיי המעשה, ומשום שתוכן עניין הקדושה אינו לפרוש מהעולם בהתבודדות, אלא עניינה של קדושה הוא לחיות לשם שמים ולקיים את מצוות השי"ת... שמעתי מהגאון הקדוש רבי אלחנן וסרמן זצ"ל שעיקר עבודת האדם בעולם הזה הוא להפוך את הגשמיות לרוחניות. ויחידי סגולה שבכל דור ודור זוכים שכל רגע בחייהם הוא בקדושה, והיינו שכל זמנם מוקדש לקב"ה לעשיית רצונו, וכל רגע ורגע מחייהם מנוהל לגמרי עפ"י חשבון מהו רצון ה' ברגע זה, ועובדא ידענא במרן הגר"ח מבריסק זצ"ל שנתבקש פעם להתעסק באיזה עניין לצרכי רבים, ואמר הגר"ח, "סדר היום שלי מחושב בדקדק מתחילת היום עד סופו, שבכל יום יש לי סדר קבוע ללמוד עשרים (או שלשים) דפי גמרא, וכל רגע במהלך היום כבר מחושב אצלי מה לעשות בו, וזהו קדוש באמת שכל רגע ורגע מחיינו מנוהל עפ"י רצון ה' ולא עפ"י רצונותיו כלל.

שנסע פעם ברכבת עם מרן הגרי"ז מבריסק

וַיִּרְאֵת מַאֲלָכֶיךָ אֲנִי הַשֵּׁם (י"ט)

, שם הסתופף בצל כ"ק האדמו"ר ממונקאטש (כנראה היה זה אצל בנו של האדמו"ר הראשון ממונקאטש). ביקשו

הגרי"ז שיחזור על איזה דבר תורה ששמע מפי רבו. השיב הזקן ואמר: "הרבי ביאר מה שדרשו חז"ל הפסוק (דברים ו') "את ה' אלקיך תירא" - "את" לרבות תלמידי חכמים", שגם תלמידי חכמים צריכים ליראה את ה'. ולכאורה יש תלמידי חכמים שמדמים שאין צריך להזהיר אותם על יראת שמים, אבל באמת אין הדבר כן, אלא גם הם צריכים להכניס בליבם פחד ה' ויראת שמים".

הגרי"ז שמח לשמוע את הדברים והתפעל מהם מאוד, ולא פסק בכל משך הנסיעה לחזור ולקלס את הדברים, וחזר ואמר, "אתם שומעים מה שהקאצקער אומר, כמה אדם צריך יראת שמים, אוי כמה הוא צודק, גם תלמידי חכמים צריכים הרבה עבודה כדי להשיג יראת שמים". (וסיפר לי הרב פרבר שהתפעל מאוד איך הגרי"ז עומד ביראה ופחד כל היום כולם ביראת שמים ובפחד מחטא).

אם נשאל על שידוך מסוים, והוא יודע שקיימים מומים

לֹא תִלְךָ רֵכִיל בְּעַמֶּיךָ לֹא תַעֲמֹד עַל דַּם הַרְעָה (ט)

בטעם הדבר שנשמכו שני ציונים אלו זה לזה, ביאר מרן הגאון רבי חיים מוואלוז'ין זצ"ל, שכוונת התורה להשיענו שאע"פ שהזוהרנו ב"לא תלך רכיל בעמך", מ"מ במקום שצריך על פי הלכה לספר לשון הרע, וכגון אם נשאל על שידוך מסוים, והוא יודע שקיימים מומים או פגמים במדובר או במדוברת, באופן שעל פי הלכה הרי הוא חייב להודיע את הדבר, אין לו להתעטף בצדקות מיותרת ולהימנע מלספר, שבזה הוא נחשב כ'עומד על דם רעו' ושותק בשעה שיכול להצילו, אלא יש לגלות.

אך כמובן יש לגלות רק באופן שפסק וייסד החפץ חיים בספרו הקדוש באיזה אופנים צריך לגלות ובאיזה אופן אסור, ויש בזה כמה פרטים, לפעמים חייב לספר, ולפעמים אסור לספר, ולפעמים צריך למצוא עצה איך להשתמט ולא להשיב כלל מטוב ועד רע, ובספר חפץ חיים מובא כל הדינים באר היטב, וראוי לשאול מורה הוראה מובהק היאך לנהוג למעשה. מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל תמה מדוע כאשר בוחנים רבנים כדי להכשירם לרבנות ולתת להם סמיכה,

בוחנים אותם רק על הלכות או"ח ויו"ד, והלא היה ראוי לבחון אותם גם על הלכות לשון הרע שהוא מהחמורות שבתמורות, ומצוי בזה הרבה שאלות להלכה למעשה בכל יום, וכל רב בישראל צריך להיות בקי בדינים אלו, והיה ראוי לגדל רבנים ומורי הוראה בישראל בהלכות לשון הרע ולבוחנם עד שיהיו בעלי הוראה מוסמכים לכך. ושמעתי שישנם היום אברכים הבקיאים בספר חפץ חיים, ומשיבים שאלות להלכה בענייני הלכות לשון הרע, וזהו תיקון גדול. שמעתי מפי הגאון רבי צבי הירש פרבר זצ"ל בשם אדוננו הגר"א, שגם במקום שמותר לדבר לשון הרע ורכילות, מ"מ יש לצמצם ולקצר את דיבורו כפי יכולתו, ואם יכול לרמז בידיו ולא לומר בפיו, צריך לרמז ולא להוציא מפיו דיבורי לשון הרע. והביא לזה ראייה מיהונתן שהותר לו להודיע לדוד ששאל אורב לו להורגו, (שמואל א, כ', כ"א), ומ"מ אף שגם היה מצוה בדבר, מסר לו את הדברים על ידי סימן בחיצים ולא אמר לו בפיו, וע"כ לא עשה כן אלא כדי לצמצם בלשון הרע כדי שלא יצטרך להוציאו מפיו.

ויסוד הדברים יש ללמוד מהא דאיתא בגמ' בפסחים (ג' ע"ב) "לעולם אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו", והרי מבואר שיש להקפיד על פיו שיהא טהור בלא דברים מגונים, וא"כ גם במקום שמותר לדבר לתועלת, הרי עכ"פ לא יצא מכלל "דבר מגונה" ולכן אם יכול לרמז בידו לא יאמר כן בפיו, (ושמעתי שרבינו החזו"א זצ"ל שמע אחד שקורא לחבירו "שקרן", והעיר לו שיש לומר בלשון נקייה "אתה לא דובר אמת", והיינו עפ"י דברי הגמ' לעולם אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו).

אנשים מחפשים 'היתר מאה רבנים'

ויראת מאלקיך אני השם (ט)

תורתנו הקדושה הזהירה "ויראת מאלקיך" באופן מיוחד על מצוות שבין אדם לחבירו, ומשום שאנשים אינם מפחדים כ"כ מחטאים שבין אדם לחבירו...

הגה"צ רבי ישראל סלנטר זצ"ל אמר, שכיון שבני אדם אינם יודעים כמה המכשול מצוי בהלכות אלו שבין אדם לחבירו, לכן אינם שואלים את הרבנים שאלות בהלכות אלו, וממילא גם לא נתחברו (בזמנו) ספרים שסידרו הלכות אלו כראוי, אך אם היו בני אדם מקפידים על הלכות אלו

כראוי, וממילא היו יוצאים ספרים הרבה ללמד את העם הלכות אלו כראוי, וממילא היו רואים שחלק גדול בתורה נמצא בדינים הללו שבין אדם לחבירו ולא היו מזלזלים בזה, ולכן כשהוציא הקדוש "חפץ חיים" את ספרו "חפץ חיים" ו"שמירת הלשון", שמח רבי ישראל מאוד שעי"ז יראו כולם כמה דינים ופרטי דינים יש אפילו בדיבור הפוגע בחבירו, וממילא יזהרו יותר וישאלו ויבררו היטב על כל פרט לבדוק אם אכן נוהגים עפ"י הלכה בדינים שבין אדם לחבירו. ומצוי מאוד בעוה"ר שהאדם נזהר מאוד שלא להיכשל בעבירות שבין אדם למקום, ומאיך הוא עובר הרבה על עבירות שבין אדם לחבירו, ולכן הזהירה תורה כאן "ויראת מאלוקיך" על דיני בין אדם לחבירו, כדי שהאדם יפחד גם מעבירות שבין אדם לחבירו ולא רק מבין אדם למקום.

ומרגלא בפי הגאון רבי נפתלי מאמסטרדם זצ"ל, שבחרם דרבינו גרשום שהוא רק איסור מדברי חכמים, אנשים מחפשים 'היתר מאה רבנים' כדי להתירהו, אבל מאיך באיסורי תורה החמורים שבין האדם לחבירו, וכלשון הרע או מבזה חבירו או פגיעה בממון חבירו ובזכויותיו, האדם ממחר לפסוק בעצמו בשאלות חמורות אלו, ואם היה האדם מתייחס לאיסור לשון הרע לכל הפחות כחרם דרבינו גרשום, היינו משיגים בזה הרבה.

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'ביאורים והנהגות' ויקרא)

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

שלחו מיישיבת "אמרי משה" שאלה למרן רבי חיים קנייבסקי זצ"ל, לפי כל הסיפורים על מרן רה"י זיע"א, הוא היה כמלאך ה', מה זה נוגע ושייך אלינו, והשיב בכת"י 'כל אדם יכול להיות מלאך'...

הגה"צ רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א על איך נהיה קדושים בדורינו אנו

ציווי על כל יהודי -
וביכולתו להעפיל לרום
המעלה, ודברים חוצבי
להבות מצאנו בספורנו
עה"פ "קדושים תהיו",
כדי שידמו ליצורם ככל
האפשר, כמו שהיתה
הכוונה בבריאת האדם...

קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה' (ש)

הפרשה השניה השבוע מתחילה "קדושים תהיו" והוא מצוה על כל איש ישראל. ומסתיימת "והייתם לי קדושים כי קדוש אני", דהיינו שעצם קדושתו של הקב"ה מחייבת אותנו להיות קדושים.

איך באמת מגיעים להיות קדוש... אצלנו זה נשגב מבינתנו, ראשית כל - צריך לדעת כל מצוה מקדשת "אשר קדשנו במצוותיו" (וכן הוא בתרגום יונתן בן עוזיאל על הפסוק "ועשיתם את כל מצוותי והייתם קדושים")

ברש"י בתחילת הפרשה - היו פרושים מן העריות ומן העבירה, כ"מ שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה, ובתו"כ "כל מי שגודר עצמו מן הערוה - נקרא קדוש, ורבי מסדר המשנה על היותו מופלג במדה זו נקרא רבינו הקדוש. והנה אנו יודעים שמי שמוסר את נפשו למען השי"ת נקרא קדוש.

ואיך נהיה קדושים של מסירות נפש בדורינו אנו, במה נמסור נפשינו ונוכל להתרומם למעלה ראש.

רבי ירוחם בספר "דעת תורה" - פרשת שלח (מאמר קמ"ז) אמנם שמעתי את זה כבר מזמן, אבל לא התיישב בלבי אולי שרבי ירוחם בגודל החביבות שלו אמר כאלו מילים... יש שבן ישיבה בדורינו לומד ספר של אחד האחרונים מהדור הקודם וגם מהדור שלפני הדור הקודם, ובכל זאת - הבחור הזה יותר גדול מהם! למה, כי הם לא עברו בנסיונות של הדור הזה, ובזה גופא שהוא עומד בנסיונות - הוא הרבה יותר גדול.

'כל אדם יכול להיות מלאך'

בשעתו סיפרנו שלאחר פטירתו של מרן רה"י זיע"א (הגרא"ל שטיינמן) שלחו מיישיבת "אמרי משה" שאלה למרן שה"ת רבי חיים קנייבסקי זצ"ל, לפי כל הסיפורים וההספדים על מרן רה"י זיע"א, הוא היה כמלאך ה', מה זה נוגע ושייך אלינו, לשם מה מספרים לנו, זה הרי בכלל לא בהשגות שלנו, והשיב בכת"י 'כל אדם יכול להיות מלאך'... ובשעתו יתכן והיו שפירשו את התשובה לרום דרגתו ומעלתו של מרן שה"ת זצ"ל, אך הנה באים הדברים מפורשים שהוא

ידידי הג"ר משה שיינרמן שליט"א רב בפלעטבוש, סיפר לי - בערב פסח - סיפור מאד מעניין: הג"ר אלחנן וסרמן זצ"ל היה רגיל לבוא אל מרן החפץ חיים זצ"ל עם תלמידים. פעם אחת הוא בא, ואמרו לו שהרב'ה חלש מאד... אתה תיכנס. אז רבי אלחנן אמר לתלמידיו שישארו בחוץ והוא נכנס. החפץ חיים שואל אותו מיד, איפה התלמידים?... אמר שאני לא יכולתי להכניס אותם מפאת שהרב חלש. אמר הח"ח - בבקשה ממך, תכניס אותם! והוא אמר לו כתוב שאמרו ליעקב "עוד יוסף חי וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים", אמר יעקב "אלך ואראנו בטרם אמות", והשאלה נשאלת מה נכנס לפה עניין המיתה?... אבא אוהב את בנו יקירו והוא לא ראה אותו עשרים ושתיים שנה, כעת הוא שומע שהבן חי, והוא בצדקתו והוא שולח לקרוא לו, אז הוא הולך לראות אותו! למה צריך לומר בטרם אמות?...

הסביר הח"ח, יעקב אומר לבנים שלו "אלכה ואראנו בטרם אמות", כי אחרי מאה ועשרים אני לא בטוח שיתנו לי לראות אותו. אני לא עמדי בניסיונות שהוא עמד שם בקדושה. מי יודע אם אני אוכל לעמוד במחיצתו... אני רוצה לראות אותו כאן. כשאני עוד חי, כאן אני עוד יכול.

אמר החפץ חיים לרבי אלחנן, אינני יודע אם אוכל לראות את התלמידים שלך אחרי מאה ועשרים, אני רוצה לראות אותם פה, תגיד להם להיכנס...
מכל הדברים האלו אנחנו לומדים דבר מאד מעניין, שהגדלות, להגיע ל"ממלכת כהנים וגוי קדוש" זה לפי הדור. קדושים תהיו - זה בידיים שלנו. הפוך בה והפוך בה דכולא בה.

(קטעים מתוך 'ארחות חיים' אחרי קדושים תשפה)

שמעתי מרבי מיכאל פריץ ממקסיקו רעיון נפלא: במה זכה כלבא שבוע לחתן גדול כרבי עקיבא? אמנם הוא האכיל אנשים רעבים, אולם לכאורה זה לא מספיק כדי לזכות בחתן כרבי עקיבא?

הגאון רבי שלמה לוינשטיין שליט"א - לזכות בזרע קודש ברך ה'

איש אמו ואביו תיראו

אף בזית יש מעלה, שאינו מקבל הרכבה ממקום אחר, וכן יש שאר פירות משובחים?

מרון רבי שלמה זלמן אויערבך למד מכך כמה יסודות להקמת בית בישראל: היסוד הראשון:

עץ הגפן אינו יכול לעמוד בפני עצמו, אלא חייב תמיד להיתמך בסמוכות אחרים, כפי שמצינו במשנה "המדלה את הגפן" (כלאיים פ"ו).

זהו שבח גדול לאיש ולאשה כאשר ביתם נשען וניתמך כל העת בדרכי האבות והאימהות הקדושים, כמו שנאמר: "מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו". בית יהודי צריך תמיד להיות מחובר למסורת, לשורשים, ולא לנסות לעמוד לבד. היסוד השני:

הגפן שונה מכל הפירות בכך שהמשקה היוצא ממנה משתבח ומתעלה, עד שמברכים עליו 'הגפן', ואילו שאר משקיי הפירות נחשבים כזיעה בעלמא, וברכתם 'שהכול'. כך גם בזיווג - התקווה היא שפירות הנישואין, הדורות הבאים, ישתבחו ויתעלו מדור לדור, ויהיו טובים יותר מהוריהם. היסוד השלישי:

פרי הגפן יכול לגרום לאדם פיקחות. אם שותים את היין בדעת ובתבונה, הוא "מפקח" את השכל, כדברי חז"ל: "חמרא וריחני פקחין" (יין ובשמים גורמים לאדם להיות פיקח). אך אם שותים ללא חשבון, הוא משכר ומקלקל, כלשון חכמינו: "יש שותהו וטוב לו, ויש שותהו ורע לו". כך בדיוק בחיי הנישואין - הכול תלוי באופו שבו מנהלים אותם. אותם דברים בדיוק יכולים להביא אושר עליון או חלילה להיפך.

יש לי חמישה עשר ילדים, בלי עין הרע

מעשה באברך נסע לארה"ב לאסוף כסף לחתונת בתו. כשהגיע לביתו של אחד הגבירים, התעניין הלה כמה ילדים יש לו. ענה האברך: "יש לי חמישה עשר ילדים, בלי עין הרע". אמר הגביר: אם יש לך חמישה עשר ילדים, ואין לך כסף לפרנס אותם, אז אתה חסר אחריות! לי, למשל, יש בן אחד, ואני דואג לו היטב!

כדי לזכות לילדים כשרים ויראים, אי אפשר להניח להם לגדול בלא השקעה, אלא צריך להתייגע בחינוכם, ורק אז זוכים לזרע קודש ברך ה'.

מסופר בספר 'דרך חיים': בביתו של החזון איש התקבצו גדולי ישראל כדי להתייעץ עמו בענייני חינוך ילדי ישראל בדרך הישר, והצלתם מפני הסכנות החינוכיות שהיו אז. השמיע ה'חזון איש' דברים נלהבים ומחזקים על אודות מסירות הנפש הנדרשת כדי להציל את ילדי ישראל ולחנכם לתורה ויראת שמיים ומידות טובות. ובין השאר סיפר כך: פעם הגיע יהודי אל החפץ חיים ואמר: "מבקש אני מהרב שיברך את ילדיי שיהיו מחונכים ומוצלחים, בעלי מידות טובות ויראת שמיים".

השיב לו החפץ חיים: לחנך כראוי את ילדיך על ידי ברכה שתקבל ממני או מאדם כלשהו? ודאי שלא! אלא מה עליך לעשות? עליך למכור כל מה שיש לך בבית, ואפילו את הכרית שתחת ראשך, ובכסף שתקבל תשכור לילדיך מלמד מומחה וירא שמיים, שידריך אותם בדרך ישרה מתוך אהבת תורה, אהבת הבריות ודרך ארץ, וזו בלבד תהיה ערבותך להצליח בחינוך הילדים היקרים מכל דבר שבעולם!

אימתי מפסיקים הילדים לבקר את חינוכם

בדרך צחות ביאר האדמו"ר מבוטשאטש, שדרך הילדים להעביר ביקורת על ההורים, מדוע חינוכו אותם בצורה מסוימת, ומדוע הקפידו על דברים אחרים וכדומה. אימתי מפסיקים הילדים לבקר את חינוכם? כשנולדים להם ילדים, או-אז הם מבינים את המורכבות שיש בחינוך ואת הצורך להקפיד על דברים רבים.

על כך אומר הפסוק בתהילים: "וראה בנים לבניך שלום על ישראל" - כאשר בניך יהיו להם בנים, אז 'שלום על ישראל'.

מרון רבי שלמה זלמן אויערבך למד מכך כמה יסודות

הגמרא (פסחים מט) ממשילה הקמת בית כשר בישראל ל"ענבי הגפן בענבי הגפן". מדוע בחרו דווקא בגפן, והלא

זימן הקב"ה לאותו אברך תשובה, וכך ענה לו: "שלושה שותפים יש באדם - הקב"ה, אביו ואימו. יש אנשים שהקב"ה עשה איתם שותפות פעם אחת ודי. השותפות הייתה חד פעמית. הוא נתן לך בן אחד, וכשראה שזה לא עסק, הפסיק איתך את השותפות. אך כשעשה איתי הקב"ה שותפות, הוא ראה שאני שותף נאמן, ולכן המשיך לעשות איתי עוד ארבע עשרה שותפויות..."

העשיר התרגש כל כך, עד שבו במקום אמר: מהיום ואילך עשינו עסק. לכל ילד אני רוצה להיות שותף איתך, ואתן לך עשרת אלפים דולר לכל ילד שתחתן.

הציעו לרבי יוסף חיים את בת השוחט

בישיבתו של ה'כתב סופר' למדו כחמש מאות בחורים, שביניהם בלט מי שהיה לימים רבה של ירושלים - רבי יוסף חיים זוננפלד.

באותם ימים היו מצויים בהונגריה יהודים שעבדו לפרנסתם והיו בעלי ממון, ובכל זאת היו שקועים בתורה שעות רבות כל יום. בשעה שלוש לפנות בוקר היו בתי המדרש מתמלאים עד אפס מקום בלומדי תורה, שיצאו לפרנסתם רק אחרי תפילת שחרית.

ה'כתב סופר' היה סבור שתלמיד מיוחד כרבי יוסף חיים זוננפלד צריך לשאת לבת של יהודי אמיד, שיתחייב לפרנס אותו שנים רבות שבהן יוכל להתעלות בתורה, כפי הראוי לו. אולם דעתו של הרב זוננפלד הייתה שנערה שגדלה בבית עשיר, רגילה לחיי תפנוקים. ומי יודע מה ילד יום? וכמה זמן יוכל אביה לדאוג לכלכלת הבית? לכן העדיף שידוך עם בת עניים שאין לה דרישות רבות ויודעת להסתפק במועט.

פעם אחת, בעת ששהה ה'כתב סופר' במעיינות מרפא, הציעו לרבי יוסף חיים את בת השוחט, שהיה עני מרוד, ורבי יוסף חיים נענה לשידוך והוא נסגר למזל טוב. לימים, כשעלה רבי יוסף חיים זוננפלד לארץ ישראל, ועבר תקופות קשות מבחינה חומרית, חזר שוב ושוב על הזכות שנפלה בחלקו לשאת בת עניים, כי בת עשירים לא הייתה יכולה לעמוד בקשיים הללו.

במה זכה כלבא שבוע לחתן גדול כרבי עקיבא?

שמעתי מרבי מיכאל פרץ ממקסיקו רעיון נפלא: כשרחל, בתו כלבא שבוע, רצתה להינשא לעקיבא שהיה עם הארץ (כתובות סב, ע"ב), הדיר אותה אביה מכל נכסיו, אך לבסוף צמח התנא הגדול רבי עקיבא, שהיה ממנחילי התורה שבעל פה.

במה זכה כלבא שבוע לחתן גדול כרבי עקיבא? אמנם הוא

האכיל אנשים רעבים, אולם לכאורה זה לא מספיק כדי לזכות בחתן שכל התורה שבעל פה נמסרה על ידו.

את התשובה לומדים דווקא מתוך סוף המעשה:

כשעזבה רחל את הבית כדי להינשא לרבי עקיבא, הדיר אותה כלבא שבוע מכל נכסיו. בשעה שהוא גר בארמון פאר, בתו גרה כמה רחובות לידו בתוך מתבן. בשבת, כשהוא היה אוכל בשר משובח לשובע נפשו, התענתה בתו ברעב. כאשר שב רבי עקיבא לביתו לאחר עשרים וארבע שנים שבהן למד בישיבה, הרגיש כלבא שבוע שהוא כבר אינו יכול להחזיק מעמד בצערה של בתו, לכן כאשר שמע שגדול הדור מגיע לעירו, החליט ללכת אליו, אולי יצליח להפר את נדרו. כמובן, כלבא שבוע לא קישר בין רבי עקיבא - גדול הדור, לבין חתנו עקיבא בן יוסף - רועה הצאן עם הארץ. הלך כלבא שבוע אל רבי עקיבא וביקש ממנו שיפר לו את נדרו. שאלו רבי עקיבא: "אילו היית יודע שאותו חתן ייצא אדם גדול, האם היית מדירו מנכסך?"

והשיב: "אפילו ידע חתני ללמוד רק פרק אחד או רק הלכה אחת, לא הייתי מדיר אותו מנכסיי!"

נתבונן איזו אהבת תורה הייתה לכלבא שבוע! הוא כל כך העריך אפילו פסוק אחד בתורה, שאילו היה חתנו יודע אפילו פסוק אחד, היה נותן לו כל טוב שבעולם, אולם כשאין בו לחלוחית של תורה, הוא מסכים לסבול עשרות שנים צער נפשי עצום ולא לפרנס את בתו, בגלל ההערכה העצומה שהייתה לו לדברי תורה!

על אהבת תורה כזו, ראוי לקבל חתן כרבי עקיבא!

אבי מורי זצ"ל היה מספר, כי פעם המתין עם אמי ע"ה בביתו של מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל בשעת קבלת הקהל ולפתע הבחין כי פניה השתנו ונראתה מבוהלת ביותר.

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א על אמונת חכמים

שאל המשגיח את הרופא בחיוך: "למאי נפקא מינה? הרי אתה רוצה להעניק לי תרופה זו ומה משנה איזו רגישות יש לי לתרופות אחרות, או מה אני לוקח מלבד תרופה זו?". הסביר הרופא למשגיח בהרחבה: "תראה, לפני שמעניקים לחולה תרופה מוכרחים לדעת את כל מכלול מצבו של החולה; לפעמים שילוב תרופה ממשפחת תרופות מסויימת עלולה לבטל השפעת תרופה אחרת. לפעמים תרופה אחת מועילה ללב אך מזיקה במצבים מסויימים לכליות, או לחילופין תרופה שמועילה לתפקוד הכבד מזיקה במצבים מסויימים למעיים. כך כל תרופה ותרופה ושיקוליה ופרטיה, ולכן אסור בשום פנים לתת תרופה לחולה לפני שמוודאים את מצבו המדוייק".

שמעת איך נותנים תרופה?

כשיצא הרופא מחדרו, פנה המשגיח למקורבו ששהה סמוך למיטתו, ואמר: "שמעת איך נותנים תרופה? כשהולכים לתת תרופה לחולה מוכרחים לדעת את כל המכלול שלו! ניתן ללמוד מזה הרבה לעבודת השם!" "לדוגמא", אמר המשגיח, "בענין תוכחה. כשיש צורך על פי הלכה להוכיח מישהו. יש כאלה הנוהגים להוכיח בפראות, בהתפרצות, ללא מחשבה מדוקדקת על כל מכלול הבעיות שעלולה התוכחה לגרום לזה שהוכיחוהו, או מה מצבו הרוחני הכללי, ולא משקללים רווח למול הפסד". "מדברי הרופא למדנו היום", אמר המשגיח, "כי דבר ראשון לפני שמוכיחים מישהו יש לברר ולוודא היטב מה הן רגישויותיו? מה מצבו הכללי? בכלל לא בטוח שניתן להוכיח אותו, לפעמים לא רק שלא יועיל אלא אף עלול להזיק, ולזה צריך שיקול דעת והבנה של רופא מומחה". חשבתי להשתמש עם דוגמא זו גם בנוגע לעניין אמונת חכמים:

אוי לו לחולה הפשוט, שאין לו הבנה בסיסית באופי המחלות השונות ורפואתן, אם יסתמך על הבנתו, ובניגוד לדעת הרופא ישלוף מן הארון תרופה כלשהי שנראית לו כתואמת עבורו, וכמי שתביא לו מזור למחלתו. הרי הוא עלול להחמיר את תוליו ולחרוץ את דינו למוות חלילה.

וְשִׁמְרֵתֶם אֶת כָּל חֻקֵי יְהוָה כֹּל מִשְׁפָּטֵי וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם (ט)

מצינו בחז"ל אודות נדב ואביהו: "...נדב ואביהו" - לא נטלו עצה ממשה, 'איש מחתנו' - איש מעצמו ולא נטלו עצה זה מזה" (תו"כ א). נמצא, כי למרות שודאי התכוונו לשם שמים, היתה כאן תביעה על שלא חלקו כבוד זה לזה ולא ביטלו דעתם לרבותיהם, בכך שלא התחשבו לשואלם בדבר הלכה. זהו יסוד התורה ויסוד היהדות! כלל ישראל יונק את כוחו והצלחתו אך ורק מזקני הדור וחכמי התורה. חז"ל אומרים במדרש (ויקרא רבא יא, ח): "ולזקני ישראל - אמר רבי עקיבא נמשלו ישראל לעוף, מה העוף הזה אינו פורח בלא כנפים, כך ישראל אין יכולים לעשות דבר חוץ מזקניהם". סוד ההצלחה הוא נטילת עצה מן הזקנים, וכפיפות מוחלטת לדעתם.

מרן ראש הישיבה הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצוק"ל, רגיל היה לומר כי עודנו זוכר משנות ילדותו ברוסיה, כי גם הנשים הפשוטות היתה להם הבנה כי החכמה מצויה דוקא אצל גדולי התורה, שהם בחינת 'חכמי דיהודאי' הן במילי דעלמא והן במילי דשמיא, והם ברוחב בינתם יכולים להכריע בכל דבר וענין. כאשר היו באות אל הרב לבקש את הכרעתו אמרו פתגם באידיש: "וו ס'איז די תורה דארטן איז דא די חכמה". ["היכן שיש תורה יש חכמה"]. הרמב"ן כותב (דברים יז): "אפילו תחשוב בלבך שהם טועים והדבר פשוט בעיניך כאשר אתה יודע בין ימינך לשמאלך תעשה כמצוותם". זה נכלל בכלל הלאו הנזכר בתורה: "על פי התורה אשר יורו ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל". סיפר הגאון רבי ישראל זיכרמן שליט"א, רבה של אחוזת ברכפלד במודיעין עילית:

שמעתי מאחד הרופאים שטיפלו בהגאון הצדיק רבי דוב יפה זצ"ל, משגיח ישיבת 'כפר חסידים', בערוב ימיו בבית החולים, כי כאשר ניגש יום אחד לתת לו תרופה מסויימת, הוא בירר אצלו קודם כנהוג אם יש לו רגישות לתרופות אחרות, ובאיזה תרופות הוא מטופל כעת.

אלמנות ולשמח נדכאים ושבורי לב. תעשיית חסד גדולה שניהלה בעשר אצבעותיה, היתה מכתת רגליים בקביעות בין בתי גדולי התורה וחשובי האדמו"רים לקבל את תמיכתם הכספית, ולבקש את עזרתם בפניות שונות. בכל פעם נכנסה בכזו הכנעה והתבטלות שהפעיעו כל רואיה.

אגב, העידו באוזנו גדולי התורה, אלו שאמא היתה רגילה לפקוד את מעונם, כי כמעט אף פעם לא באה בשביל ענייניה הפרטיים, כל בקשותיה וענייניה עסקו בדרך כלל אך ורק בענייני הכלל.

אבי מורי זצ"ל היה מספר, כי פעם המתין עימה בביתו של מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל בשעת קבלת הקהל ולפתע הבחין כי פניה השתנו, אזיל סומקא ואתי חיוורא, ונראתה מבוהלת ביותר.

אבא שאלה אם אינה חשה בטוב? ואמא השיבה בהשתוממות: "אתה שומע מה קורה כאן? ראש הישיבה מייעץ לשואל כיצד לנהוג בשאלתו, ובמקום לקבל את דבריו בשוויון נפש ובאמונת חכמים הוא עומד ומתווכח עימו... איני מסוגלת להבין כיצד מעיז אדם לעמוד מול גדול הדור ולהתווכח איתו... מהיכן האומץ והתעוזה הזאת?... 'את השם אלוקיך תירא - לרבות תלמידי חכמים', היכן יראת הכבוד שלו כלפי תלמיד חכם?".

היא היתה סהרורית דקות ארוכות ולא הצליחה להירגע... היראה מתלמידי חכמים ואמונת החכמים הזכה והתמימה הזאת שהיו טבועות בעורקיה, ירשה היא מאבותיה ואבות אבותיה. היא היתה נכדתו של מורנו הגאון רבי יעקב רוזנהיים זצ"ל, מנהיגה ומחוללה הנערץ והבלתי נשכח של תנועת 'אגודת ישראל' באירופה, חביבם ואהובם של גדולי ישראל, אשר התבטלותו כלפיהם היו מן הנדירים. רבי יעקב לא עשה דבר קטן כגדול בחייו האישיים

כל בר דעת מבין, כי דוקא רופא שהתמחה שנים ארוכות בתחום הרפואה, שלמד לעומק את מהות המחלות, טבען של התרופות והשלכותיהן, ובנוסף מכיר היטב את מכלול מצבו של החולה, יכול ומסוגל להכריע איזו תרופה תועיל לכל מחלה ובאיזה מינון מדוייק זקוק לה כל חולה וחולה. כך גם צריכה להיות הגישה כלפי חכמי התורה וזקני הדור: חז"ל אומרים: "אסתכל בה באורייתא וברא עלמא" (זוהר הקדוש, תרומה). כל הבריאה נבראה כמתכונת תואמת לתורה הקדושה וקיום מצוותיה, וכל ההתנהלות בה אמורה להיגזר ממנה, והיא זו שמדריכה ומנווטת כיצד להסתכל על כל דבר בבריאה בצורה נכונה, תכליתית ואמיתית. לכן רק חכמי ישראל וגדולי התורה מסוגלים בעיניהם, עיני הבדולת, להכריע על ימין שהוא ימין ועל שמאל שהוא שמאל.

רק הם השואבים את כל השקפת עולמם מהתורה, מסוגלים להבחין בין קלא אילן לתכלת, בין מעשה אשר יעשה למעשה אשר לא יעשה. כי באמצעות חכמת התורה כל מכלול הבריאה בוקת למול עיניהם בצורה מפוקחת ובהירה. התורה פתחה בפניהם צוהר להבין הבנה חודרת ומעמיקה, נקיה וטהורה, על כל דבר שמביטים בה. כאשר זוכה האדם להאמין בחכמים בצורה גמורה ומוחלטת, לפעמים מזכהו הקדוש ברוך הוא לראות בחוש את כוחם הגדול.

זהו לא סיפור יחידי, יוצא מן הכלל. סיפור הגאון רבי יצחק וולך שליט"א, תלמיד חכם חשוב בירושלים, כי בתחילת שנות ה'י' כאשר למד בישיבת פוניבז', שהה מרן הרב מפוניבז', הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, במסע גיוס כספים בחוץ לארץ, ובעודו שם לפתע חלה בצורה קשה, והרופאים ביקשו לקטוע לו את רגלו, רחמנא ליצלן. מתוך צער ותוגה, שלח הרב מפוניבז' מברק שאלה למרן ה'חזון איש' זצ"ל, אם להיענות לדרישת הרופאים. ה'חזון איש' השיבו על אתר בהאי לישנא: "לא שייך שאיש חי ורב פעלים כמו הרב מפוניבז' יהיה בלי רגל".

הרב מפוניבז' הסיק מן התגובה לא להסכים לקטיעת הרגל, וכעבור ימים אחדים אכן השתפר מצבו, ובחסדי שמים נותר עם שתי רגליו עד יומו האחרון. זהו כח התורה של ה'חזון איש'!

ברצוני להזכיר את אימי הצדקנית ע"ה

כאשר אנו עוסקים בעניין אמונת חכמים והתבטלות לתלמידי חכמים, ברצוני להזכיר את אימי הצדקנית ע"ה, אשר ענין זה היה חדור בעצמותיה, ושימש אצלה כאבן יסוד כל ימי חייה. במסגרת פעולותיה הכבירות להשיא יתומות, להרנין

בתורה, קדושה ופרישות עילאית, אמת מזוקקת, חכמה נדירה ויראת שמים צרופה. לכן יראת הכבוד שרחש כלפי הרב שטיינמן, למרות היותו כמעט בן גילו, היתה בהתאם. הוא נכנס לפניו בכזו אימה ופחד, חיזור כסיד, ועמד לפניו כעבדא קמיה מרא.

רבי משה וואס זאגט איר?

גיסי הגאון רבי יצחק זאב זמורה שליט"א, התלווה אל אבי זצ"ל לפני שנים אחדות בעת שביקר את ביקורו החודשי בבית הרב שטיינמן. הוא סיפר לי, כי כאשר עברו הציבור לאחר התפילה לפני הרב שטיינמן, הוא פנה אל אבי ושאלו: "רבי משה וואס זאגט איר? [מה אתם אומרים?] ברצוני לשמוע את דעתכם. לאחרונה יש לי יסורים גדולים, השאלה אם כדאי לי לבקש ברכות מאנשים שהקדוש ברוך הוא יסיר ממני את היסורים הללו, כדי שלא יפריעו לי בעבודת השם, או שמא עדיף לסבול אותם כדי שכך אוכל להרויח יותר עולם הבא בגין היסורים?".

מנוסח השאלה היה נשמע כי גם הרב שטיינמן היה סבור שראוי וצריך להתפלל על כך, אלא רק הסתפק אם ראוי אף לבקש ברכות מאנשים, אולי חשש שאין זה מחובת ההשתדלות שנדרש לעשות.

כמובן שאבי שתק ולא ענה מאומה. כאמור, יראת הכבוד שרוחש כלפי גדולי ישראל זה נורא, הוא לא פוצה פה בפני גדול בתורה, וכיצד יורה לגדול הדור איך לנהוג. אך הרב שטיינמן לא ויתר, ודחק באבי זצ"ל שוב ושוב להשיב על השאלה: "נו! רבי משה וואס זאגט איר? וואס זאגט איר?". אז השיב אבי זצ"ל תשובה חכמה ושנונה: "הרי מה שראש הישיבה מורה זהו 'דעת תורה' מוחלט שכך קובעים בשמים, ומה שיחליט כאן מקובל שם. אם כן, ממה נפשך, אם יחליט כי עדיפים הם היסורים כדי לקבל יותר עולם הזה כך יקבע בשמים, ואם יחליט שעדיף רפואתו כדי שיוכל לעבוד טוב יותר את השם יתברך, הלוא כך יקבע בשמים. ממילא הדבר תלוי ברצונו ובדעתו".

הרב שטיינמן חיך למשמע הדברים...

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא' שמיני)

והציבוריים מבלי ליטול עצה מזקני ישראל בדורו: מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל, מרן ה'אמרי אמת' מגור זצ"ל, מרן רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל. ככל היוצא מפייהם עשה בדקדוק רב, מבלי להרהר אחר דבריהם.

העיד אחד העסקנים שהשתתף עימו פעם באסיפת גדולי ישראל, כשעל הפרק עמדו עניינים טעונים שדרשו הכרעה, רבי יעקב ישב כל העת ושתק כמו דג. הוא לא העלה בדעתו להביע דעה או סייג בענין כלשהו בפני גדולי הדור...

כאשר נפרד אבא מאביו הקדוש רבי דוב זצ"ל הי"ד

אבי מורי זצ"ל, שנולד בעיירת פרשבורג הכבודה בהוגריה, עיר מלאה חכמים וסופרים, ינק שם בילדותו רוח דומה של רחישת כבוד והתבטלות לתלמידי חכמים. היראים והחרדים שם חלקו כבוד מופלא לתלמידי חכמים והיתה להם יראה עצומה כלפיהם, ועובדה זו השפיעה עליו מאוד.

כאשר נפרד אבא מאביו הקדוש רבי דוב זצ"ל הי"ד, טרום פרוץ השואה, בפעם האחרונה שראה אותו, ציווהו כי ירבה להסתופף בצילם של גדולי וצדיקי הדור, ושלא תעבור עליו תקופה מבלי שיכנס לגדול בתורה. אביו ידע היטב כי זאת תהיה הערובה היחידה להישארו ירא וחרד ומדקדק במצוות כראוי גם כשהוא רחוק ממנו, בעת טשטוש הדעות דאז, ימי קום המדינה.

ואכן, בכל עשרות השנים האחרונות, לא עבר על אבא חודש מבלי שעלה להסתופף בצילו של אחד מגדולי הדור. עד השנים האחרונות, בגילו המופלג לאורך ימים טובים, למרות הקושי הגדול הכרוך אצלו בעליית מדרגות, היה סר מידי ראש חודש למעונו של מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, התפלל מנחה בביתו, עבר לפניו והזכיר את שמו לברכה, ומידי פעם אף התייעץ עימו על ענייניו האישיים. אבי זצ"ל עוד זכה להסתופף בצילם של רבותינו ה'חזון איש', הרב מבריסק, הרב דסלר, רבי אייזיק שר ועוד, והכיר גדולי תורה מהדורות שלפניו, ותמיד ציין כי אצל הרב שטיינמן הרגישו כמו במחיצת ענקי הרוח שיירי כנסת הגדולה בדורות עברו. כבר לפני שישים שנה ראו בו כי אינו איש מן השורה... ראו עליו רוממות מיוחדת במינה, דביקות

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

לא זה המכה על לבו נקרא 'חוזר בתשובה', אלא מי שליבו מכה עליו

מאוצרותיו של הרב חנניה צ'ולק שליט"א

והתנודה עליי את כל עונת בני ישראל (ט"ז)

קרדיט: ישראל ברונגו

ביאר מרן רבי עובדיה יוסף זצ"ל: רבים מההמון חושבים כי 'תשובה' - היינו שמכים על החזה נגד הלב ואומרים וידוי. אולם טעות מרה היא, דפירשו המפרשים (ישעיהו א, ב) 'על מה תוכו עוד תוסיפו סרה' - אלו המכים כנגד ליבם, ואוחזים מעשיהם בידם, ואינם מתחרטים על מעשיהם

בעזיבת החטא, הרי הם בהכאה גופא עוד מוסיפים סרה, כאילו הם באים לרמות את הקב"ה, ח"ו, להראותו כלפי חוץ שהם חוזרים. וכן אמרו בשם 'ה'חפץ חיים', כי לא זה המכה על לבו נקרא 'חוזר בתשובה', אלא מי שליבו מכה עליו הוא חוזר בתשובה, כמו שנאמר (שמואל-ב כ"ד י) 'ויך לב דוד אותו' ('מאור ישראל' דרושים עמ' לב).

מדוע צוותה התורה לכסות דם חיה ועוף

וְשָׁפַךְ אֶת דָּמוֹ וְכִסְּהוּ בְּעֶפֶר (י"ז)

מדוע צוותה התורה לכסות דם חיה ועוף לאחר שחיטה ולא דם בהמה? וי"ל עפ"י המסופר במדרש (ב"ר כ"ב) שכשהרג קין את הבל הייתה גווייתו מתגלגלת בשדה בבזיון, באו חיות ועופות וקרו לו בור וקברוהו בתוכו, לפיכך זכו שיכסו דמם בעפר (לחזות בנועם ה').

'היכן החולצה?'

בְּצַדֵּק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתָךְ (י"ט)

עד היכן צריך לדון לכף זכות - מסופר על רבי זלמל'ה מוולוז'ין, שפעם בהיותו במקווה הבחין כי חולצתו נעלמה. הוא לבש את חליפתו ללא חולצה ושב לביתו. שאלה אותו אשתו: 'היכן החולצה?' - 'כנראה עני אחד החליף אותה בטעות'. ענה. 'ולמה לא לקחת את החולצה שלך?' - 'כי הוא שכח להשאיר את שלו'...

(מתוך גליונו של הרב צ'ולק תשפ"ה)

ומתאמצים לגדל דורות ישרים למרות רוח הטומאה המנשבת בעולם - זוהי מסירות נפש!

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א

קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ד' (ט"ז)

כידוע, ראש הישיבה מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, איש האמת, היה סולד מהשימוש התכוף בביטוי 'מסירות נפש'.

כי הפירוש האמיתי למושג הוא למסור נפש למיתה - או לפחות עשיית מאמץ חריג ביותר - למען דבר, וכיום הוא ביטוי למאמץ קטן ולהתמסרות כלשהיא.

אולם הראו לי שהאדמו"ר רבי יואל מסאטמאר זצ"ל כתב בספרו 'יואל משה' שהקצה הראשון של 'מסירות נפש' הוא ויתור על מותרות ועל תאוות בשביל רצון השם וקיום התורה והמצוות. כשיש ויתור על נוחיות או על תאוה או על רצון כלשהו, למען התורה - זו התחלה של מסירות נפש.

וכעין זה הם דבריו של האדמו"ר בעל 'השפע חיים' מצאנז-קלויזנבורג זצ"ל, איש אלוקים קדוש, צדיק יסוד עולם, שחווה את מאורעות השואה על בשרו, והבין דבר ושתיים במסירות נפש של ממש. את הדברים הוא דיבר בפני חסידיו בשמחת ברית בארצות-הברית שהתקיימה בשנת תשמ"ב: 'היום יש נסיונות גדולים וקשים להישאר יהודי ולגדל דורות של יהודים, שלפי איך שנדמה לו לא היו ברמה והיקף כזה מעולם. היו נסיונות כאלו בעבר, יצר של עבודה זרה ועוד, אבל כנגד זה גם היו להם נביאים שידעו לומר להם את דבר השם. היום יש גם נסיונות וגם אין לנו נביאים. ומה אפשר לעשות מול זה? איך אפשר לעמוד מול היצר הטמא? על ידי התגברות. כאשר יהודי מתגבר בכל זאת, למרות הקושי, למרות הניסיונות, ומתנהג כדת וכדין זוהי ממש מסירות נפש! אם מחזיקים בעוז בדרך התורה והיראה ומתאמצים לגדל דורות ישרים למרות רוח הטומאה המנשבת בעולם בצורה כה עזה - זוהי מסירות נפש! אני סבור שבשמים זה חשוב כל-כך ממש כמו יהודים בגלות מצרים שהקריבו קרבן פסח במסירות נפש מול עיניהם של המצרים... כי רחמנא ליבא בעי'."

(מתוך הספר 'לעשות רצונך' יתרו)

אם הרופא עצמו הוא איש יודע חולי ומכאוב שגם אותו עצמו ניתחו לא פעם... אזי מבין הוא היטב לליבו של החולה

לפני ה' תתקרו (טז)

כאשר חולה בא אל הרופא ומבקש מזור למחלתו, מוכרח הוא לסבול את טעמם המר של התרופות, שהרי בכך תלויה רפואתו. לעיתים, כאשר החולי גדול, מוכרח הרופא לנתח את החולה ואף לחתוך עצם מעצמיו ובשר מברשו כדי לרפאותו. גם את זאת מוכרח החולה לסבול כי אין כל עצה אחרת.

אמנם, הבדל גדול יש, אם הרופא עצמו הוא איש יודע חולי ומכאוב שגם אותו עצמו ניתחו לא פעם... אזי מבין הוא היטב לליבו של החולה וכאשר הוא נאנק תחת ידיו, יודע הרופא להיזהר שבעתיים כדי שימעיט במידת האפשר למכאוביו של המטופל שתחת ידו.

לא כן אם הרופא הוא איש בריא וחזק שמעולם לא נפל למשכב ומעולם לא נותח, אזי אין הוא מבין לכאבו של החולה ואין רחמיו נכמרים על המכאובים העזים שלו.

כן הוא גם הנמשל. במשנה (מסכת יומא) אמר רבי עקיבא: אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרין מי מטהר אתכם אביכם שבשמים!

ואבינו שבשמים שהבטיח לנו: 'עמו אנוכי בצרה', מבין היטב את מכאובינו ומקל מעלינו את סבלותינו.

(מתוך הספר משלי המגיד מדובנא)

איך אדם בשר ודם יכול לקיים ציווי ששייך לכאורה למלאכים?!

פנינים מהגאון רבי שלום מאיר ולך זצ"ל

לא תקם ולא תפטר את בני עמך ואהבת לרעך כמוך אני ה' (ש).

עוול שנעשה לאדם על ידו זולתו, טבעו שיעורר בליבו רגשות פגיעה ועלבון, וגם רצון טבעי להשיב לו רעה תחת רעה. בפסוקים אלו מזהירה אותנו התורה מפני הלהט לנקום. הדבר חל הלכה למעשה - כל יהודי

שיהודי אחר פגע בו בכל סוג של פגיעה: העליב אותו, הכה אותו, או גרם לו הפסד ממוני וכל הפסד אחר, לא זו בלבד שאסור לנקום בו, אלא שאסור גם לזכור לו זאת, ועליו למחות את הדבר מליבו כליל.

השאלה העולה מאליה היא: איך אפשר? הרי אין אדם בעולם שלא נגרם לו אי פעם עוול כלשהו - פגעו בו, הכלימו אותו, הכעיסו אותו, או גרמו לו איזהשהו נזק בגופו או בממונו. איך אדם בשר ודם יכול לקיים ציווי ששייך לכאורה למלאכים?! הרי הפגיעה צורבת בלב כמוות אש! אי אפשר לשכוח דבר כזה! אילו לכל הפחות היינו מצווים רק לא להזכיר לפוגע את המעשה שעשה או רק לא לנקום בו, היה זה ציווי שאפשר לקיים, אבל לצוות על הלב לשכוח נראה כבלתי אפשרי לחלוטין! אם כן, כיצד אפשר לקיים את המצווה הזו?

התשובה היא, שבפסוק עצמו מעניק לנו הקדוש ברוך הוא את הדרך להגיע לכך. במילים "אני ה'" ובציווי "ואהבת" טמון המפתח. הכתוב אומר: "לא תקום ולא תיטור... ואהבת לרעך כמוך אני ה'" - כיצד?

רבותינו ביארו זאת באופנים שונים. הנצי"ב ב"העמק דבר" מביא על כך משל נפלא מן הירושלמי בנדרים: משל למה הדבר דומה, לאדם שחתך בשר, ובטעות נכנסה הסכין באצבע יד שמאלו. האם צריכה כעת יד שמאל לקחת מברג ולתקוע אותו ביד ימין כנקמה? אך ברור שאף אחד לא יעשה דבר כזה! מדוע? משום שהידיים אינן יצורים לעצמם, הן חלק מגוף אחד, והגוף כולו סובל מנקמות כאלו...

כל עם ישראל בנייהם לה' אלוקינו. כאשר אחד עשה לשני עוול, אומר הקדוש ברוך הוא: תזכרו שעם ישראל הם גוף אחד, נפש אחת שכל כולה תלויה בקדוש ברוך הוא. אל תמשיכו את הריב!

(דורש טוב ויקרא בהוצאת 'יפה נוף')

איך אני יכול לברך שתצליח כשאינני יודע במה המדובר?

פעם ביקש אחד מרבינו בעל 'הקהילות יעקב' זצוק"ל ברכה להצלחה השיב מרן זצוק"ל:

איך אני יכול לברך שתצליח כשאינני יודע במה המדובר? אולי יש לך איזה דין תורה היום, ובאמת

הצד השני צודק, ואיך אפשר לברך אותך שאתה תצליח, והלא זה נגד הדין... שמע הלא ויצא, וסיפר בחוץ שאכן כן הוא הדבר, שיש לו היום דין תורה, ורוח ה' נוססה ברבינו זצוק"ל.

ומעשה באחד שנכנס לרבינו זצוק"ל וביקש ברכה להצלחה בדין-תורה שיש לו עם משיהו. השיב לו רבינו זצוק"ל: אם על פי דין הנך זכאי – אז יעזור ה' שתצליח...

(מתוך 'פניני רבינו הקהלות יעקב')

שבר את הראש

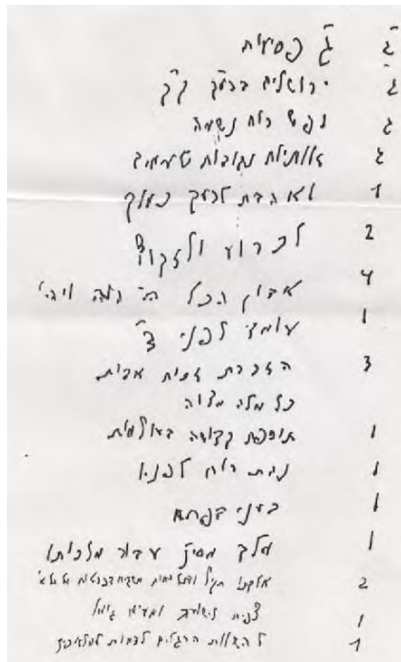
עד שהתחיל לרוץ ל'לדרמן'..

מרן ה'סטייפלער' זצוק"ל התקשה כידוע בשמיעה. כאשר נכנסו אליו אנשים לעצה ולברכה, היו רושמים את בקשותיהם, שאלותיהם ומשאלותיהם על דף ומגישים לו לקריאה. איתרע, ופלוני חפץ לקבל ברכת-צדיק אך מה עושים והיום חול-המועד ואי אפשר לכתוב? אלא מאי, זה דבר האבד? רק זה חסר לו שה'סטייפלער' לא יסבור שהלכה כמותו בענין זה... אוהו! שבר את הראש עד שהתחיל לרוץ ל'לדרמן'... חזר משם והציג את השלט שתולים ליד החזן 'ותן ברכה' - - -

והסטייפלער לא 'התעטף בבת שחוק' - אלא פשוט צחק מהרעיון הגאוני!...

(ישראל למברגר יתד נאמן סוכות תשפ"א)

המגלה לנו מעט מן המעט, ממה שהתחולל בלבו "לב הארי"

הגרמ"י שניידר שליט"א החברותא של בעל האילת השחר' מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, כתב: 'ראיתי להאיר עינינו בדבר נפלא, שרשם רבינו לעצמו, על פתק, לעניין התפילה כמה מצות מקיים אדם בברכה ראשונה... ומתחילה רשם "עשרות מצות" [ראה צילום], ואח"כ הוסיף עוד הרבה, וסידרן לפי הענין כפי שנביא להלן, והרבה "חידושים" יש בדברים. וזה "דבר מופלא" המגלה לנו מעט מן המעט, ממה שהתחולל בלבו "לב הארי" בעת עמדו לפני המלך, מלכו של עולם, וכל מילה מיותרת... והנה הרשימה המסודרת, עם החשבון שנכפל "בכל תיבה ותיבה".

קודם התפילה: 3. ג' פסיעות לפני התפילה - להתקרב למלך. 3. יכוין לבו כנגד ירושלים, בהמ"ק, קה"ק. 1. יקבל על עצמו לאהוב כל אחד מישראל, ואהבת לרעהו כמוך. 1. ישוה רגליו להדמות למלאכים.

מצוות כלליות

1. ירגיש בעצמו כעומד לפני ה'. 1. על ידי התפילה הוא עושה נחת רוח לפניו. 1. ירגיש כעני בפתח. 1. בכל ברכה יש בה קבלת מלכות שמים, [אבודרהם, עמוד פ']. 4. מצוות שבכל תיבה. 42 כל תיבה מצוה. 3 לשעבר נפש, רוח, נשמה. [נפה"ח שער ב' פ"ח], 3 בכל תיבה נכלל אותיות, נקודות, וטעמים [דגש וכדו'].

מצוות שבתיות מסוימות

4. לכרוע בברוך ולזקוף באתה [בתחילה וסוף]. 2. באמירת ברוך יכוין שיתרבה קדושה בעולמות (נפה"ח) [ב' פעמים ברוך]. 8. בהזכרת השם יכוין אדון הכל, היה הוה ויהיה, [ב' שמות]. 2. אלוקיני, יכוין תקיף ובעל כחות, משגיח בפרטות על כל א'. 4. אלוקי וכו', ד' פעמים, כונת תקיף בעל הכחות. 1. אלוקי אברהם, בך פותחין [טור ס' ק"ג מקרא דואעשך לגוי גדול]. 3. הגדול הגבור והנורא כל שבח מצוה. 10. 'י שבחים, הקל, קל עליון, גומל חסדים טובים, וקונה הכל וזוכר חסדי אבות ומביא גואל וכו', מלך, עוזר, ומושיע, ומגן. 1. באומרם ומביא גואל מקיים צפית לישועה. 1. בחתימה מגן אברהם מקיים מה שאמר הקב"ה בך חותמין. סיכום, 8 מצוות קודם התפילה. 4 מצוות כלליות. 294 מצוות שבכל תיבה. 36 מצוות מסוימות. סך הכל - 342.

(מתוך עלון 'עטרת תפארת' גיליון 234)

מה עושים על ראש השעיר?

חידון שינון הפרשה לפי סדר הא-ב:

- א. קדושים תהיו כי קדוש אני.
- ב. עד מתי לא תלין פעולת שכיר? בוקר.
- ג. למי לשמור מתנות מהשדה? לעני ול_____גר.
- ד. "לא תישא פני _____?" דל.
- ה. "_____ תוכיח את עמיתך" הוכח.
- ו. אמר רבי עקיבא זה כלל גדול בתורה? ואהבת לרעך כמוך.
- ז. ארץ ישראל? זבת חלב ודבש.
- ח. איזה חלק בחטאת מקטירים? חלב.
- ט. איסור אכילה? טרפה.
- י. מה יעשה המשלח את השעיר לעזאזל-יכבס בגדיו.
- כ. איזה מצווה סמוכה למצוות השבת? כיבוד הורים.
- ל. איך כתוב שצריך לשלם לפועלים באותו היום? לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר.
- מ. עונש המקלל אביו ואימו? מות יומת.
- נ. שלמים ביום השלישי נקראו? נותר.
- ס. מה עושים על ראש השעיר? סמיכה.
- ע. לפני מי לא לתת מכשול? עיור.
- פ. ממתנות העניים בשדה? פאה.
- צ. "ב_____ תשפוט אמי"ך? צדק.
- ק. והייתם _____? קדושים.
- ר. "לא תלך _____ בעמך"? רכיל.
- ש. איזה בגד אסור ללבוש? שעטנז.
- ת. "איש אימו ואביו _____?" תראו.

(מתוך עלונו של הרב שלמה קולדצקי)

אני חייב לשתף אותך בסיפור לא כל כך נעים שקשור אליך

בדידי הווה עובדא: פעם חילקתי ספרי 'חפץ חיים' על מנת ללמוד בהם. תליתי מודעה באחת הישיבות וכל אחד שרצה

רשם את שמו. אני לא הכרתי את הבחורים והם לא הכירו אותי. כשנסגרה הרשימה הצלחתי לאתר את כל הנרשמים, מלבד אחד. לקחתי דף ורשמתי את שמו בגדול והדבקתי על גב הספר, בתקווה שהוא יראה את שמו ויקח. עבר שבוע והנה אני מגיע להתפלל באותה ישיבה תפילת שחרית ואני רואה את הספר מונח על השולחן, והפתק עם השם עדיין עליו. הוצאתי את הפתק עם השם והשלכתי לפח ואת הספר החזרתי לביתי. למחרת, כשבאתי שוב להתפלל באותה ישיבה - עצר אותי אחד האברכים שהיה שם ואמר לי: 'תראה, אני חייב לשתף אותך בסיפור לא כל כך נעים שקשור אליך: אתמול ישבתי ללמוד לאחר התפילה ולידי היה ספר 'חפץ חיים' עם השם שלי בגדול. ואתה באת ולנגד עיני המשתאות, הוצאת את הפתק עם השם שלי... לקחת את הספר לביתך!! ניסיתי ללמד עליך זכות ולא ראיתי אור בקצה המנהרה שיתן מענה למעשה הגניבה שנעשה למול עיניי... ולכן החלטתי לפנות אליך ישירות שתסביר לי את פשר הדבר'. - 'אתה הספרים הללו אני חילקתי, ואת השם שלך אני כתבתי' - השבתי לו בחיך, 'ראיתי שעבר כבר שבוע ואף אחד לא בא לקחת את הספר, ולכן החלטתי להעביר אותו הלאה לזיכוי הרבים'. השיב לי אותו אברך: 'מהמעשה הזה למדתי את השיעור הגדול ביותר בלימוד לכף זכות. גם אם אתה לא מוצא דרך לזכות, דון לכף זכות!'

(תוכו רצוף אהבה - מגליונו של הרב צ'ולק)

דקות השמנת של השיעור

שיטות החינוך המיוחדות של הגה"צ רבי משה טורק זצ"ל:

סבלנות: למלמד שביקש ללמוד את כל תורת החינוך 'על רגל אחת', אמר רבי משה: "סבלנות". חכמת החינוך תימצא רק באדם מורם מעם, היודע להתעלות על כעס ורגזנות ולהשרות נעימות על חניכיו בתחילת השיעור לומדים: את תחילת השיעור היה רגיל רבי משה לכוונת "דקות השמנת של השיעור". לעתים כל מהלך השיעור והקשב שיזכה לו מצד התלמידים תלויים ברגעים אלו. ניתן לפתוח את השיעור בגירוי כמו שאלה מעוררת סקרנות מהחומר העתידי, או קישורו עם שיעור קודם. שגיאה גדולה היא לנצל את תחילת השיעור לגביית כספים עבור טיולים או בבקשת אישורים וחתומות הורים וכדומה. ובוודאי שאין להקדיש את הרגעים הללו להטלת עונשים וסגירת חשבונות על השתוללויות שנעשו ביום האתמול וכדומה. התעסקויות בעניינים משניים מהסוגים האלה טורדת את הריכוז וההקשבה. רגעי ה"שמנת" בתחילת השיעור הם קריטיים להצלחת השיעור וליצירת המבנה שלו. איך משיגים משמעת: באשר לדרכים להטלת משמעת בכיתה, טען רבי משה כי ניתן לפעמים לעשות דבר פשוט כדי להשליט מורא. הוא עצמו, כאשר התלמידים היו מפריעים לפעמים במהלך השיעור, לאחר אזהרה חוזרת ונשנית היה רושם את שמו של המפריע על גבי פתק שעל שולחנו, מבלי לעשות עם זה דבר. היה די בכך כדי להטיל עליו מורא ולהרגיעו.

(מתוך הספר 'לדמותו של מחנך')

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

**וּבַפְּנֵה הָאֲחֻזְרִית שֶׁל הַכֶּתֶה יֵשְׁבוּ אַרְבָּעָה יְלָדִים, וְלֹא אָמְרוּ מְלָה. רַק שְׁמוּלִיק
לָחַשׁ לָהֶם כְּמוֹעַט בְּלִי קוֹל: "אֲנִי לֹא אֲמַרְתִּי עָלֶיךָ כְּלוּם... אֲבָל הַלּוֹאִי שֶׁהָיָה לִי
אֵיזָה 'שׁוֹאֵב אֶבֶק' לְאֶסֶף אֶת כָּל הָאֶבֶק שֶׁל לְשׁוֹן הָרַע שֶׁהִתְפַּיֵּד..."**

חיים ויענקי מספרים על המלים שנשמעות נקיות - אבל משאירות לכלוך

אֲשֶׁר לֹא כָּל כֶּה מֵתָאִים
לְתַפְקִיד? אוֹלֵי יֵשׁ מִשְׁהוּ
שֶׁלֹּא יוֹדְעִים עָלֶיךָ?
אִף אֶחָד לֹא אָמַר אֶת
זֶה. אֲבָל כְּלָם כָּבָר חֲשָׁבוּ
אֶת זֶה. רַק בְּגִלּוֹל מִשְׁפָּט
אֶחָד - שֶׁבְּעֵצָם לֹא אָמַר
כְּלוּם.

הַהֶפְסָקָה הַגְּדוֹלָה
בְּדִיוֹק הַתְּחִילָה, וְהַחֲצָר
הַתְּמַלָּאָה בְּרַעַשׁ שֶׁל
רִיצָה, מִשְׁחָקֵי כְּדוּר,
צְחוֹק וְקִרְיאוֹת.
לֵיד הַגָּדֵר עֲמָדוֹ כְּמָה
יְלָדִים - אַבְרָיִם, שְׁמוּלִיק,
מֵאִיר וְשׁוּקֵי - וְדָבְרוּ
בְּנַחַת.

בְּהַמְשֵׁךְ הַיּוֹם, הַרְבֵּה אֶתְגַּר אוֹתָנוּ בְּשֵׁאלָה מְעִינֵנָה.
"יְלָדִים", הוּא אָמַר, "אֲנִי רוֹצֶה לְשֹׂאֵל אֶתְכֶם מִשְׁהוּ. אֲנִי
אֲגִיד מִשְׁפָּט:
'יֵשׁ יְלָד בַּכֶּתֶה שֶׁלֹּא מִמֶּשׁ... אֲבָל לֹא נִכְּנַס לָזֶה.' מָה
דַּעְתְּכֶם? זֶה לְשׁוֹן הָרַע?"

"תגידו", אָמַר אַבְרָיִם, כְּאִלּוֹ סֵתֶם זוֹרֵק מִשְׁפָּט לְאִוִיר,
"שִׁמְעֵתֶם מִי נִבְחָר לְהִיּוֹת אַחְרָאֵי עַל הָאֲרָגוֹן שֶׁל מְדוּרַת
ל"ג בְּעוֹמֵר?"

כְּמָה יְלָדִים עָנוּ מִיָּד: "לֹא! אֵין בְּמִשְׁפָּט שׁוּם מְלָה רָעָה!"
הַרְבֵּה הַשִּׁיב: "מִמֶּמֶ...
אֵין כָּאֵן מִשְׁהוּ מִכְּרֶשׁ."
הוּא הִבִּיט סְבִיבוֹ, וְאָז
הוֹסִיף: "אֲבָל עַל מָה
חֲשַׁבְתֶּם כְּשֶׁאֲמַרְתִּי אֶת
הַמִּשְׁפָּט? מִשְׁהוּ טוֹב אוֹ
מִשְׁהוּ רַע?"
הַשִּׁקָּט הֶעָמִיק.

"כֵּן", עָנָה מֵאִיר, 'אֲשֶׁר'. דוֹקָא מֵתָאִים לוֹ, לֹא?!"
שְׁמוּלִיק חִיָּה חִיוֵךְ קֶטָן, "כֵּן... מֵתָאִים לוֹ... הוּא אָמַר, וְאָז
הוֹסִיף: "לְמִרּוֹת שֶׁ... טוֹב, מִי שֶׁמְכִיר - מִבֵּין..."
הַמִּשְׁפָּט נַחַת בִּינֵיהֶם בְּשִׁקָּט.
שׁוּקֵי הִרִים אֶת הָרֹאשׁ. "מָה זֹאת אוֹמַרְתָּ?"
שְׁמוּלִיק מִשֵּׁה בְּכַתְּפָיו, "עֲזוֹב, לֹא אֲמַרְתִּי כְּלוּם."
אֲבָל עִכְשָׁיו כָּבָר אֵי אֶפְשֵׁר הָיָה לְעֲזוֹב...
"נֹו בְּאֶמֶת", אָמַר מֵאִיר, "אִם כָּבָר הַתְּחַלַּת - תַּגִּיד!"
"לְמָה בְּאֶמֶת?" שֹׂאֵל אַבְרָיִם.

כשהמלים נשמעות נקיות - אבל משאירות לכלוך

"זֶה נִקְרָא אֶבֶק לְשׁוֹן הָרַע", הַסְּבִיר הַרֵב, "לֹא אֲמַרְתִּי מִשְׁהוּ
רַע בְּצוּרָה יְשִׁירָה... אֲבָל גְּרַמַּת לְאַחֲרִים לְחֹשֵׁב מִשְׁהוּ רַע.
רְמִזְתָּ. כְּשֶׁהַמְּלִים נִשְׁמָעוֹת נְקִיּוֹת - אֲבָל מִשְׁאִירוֹת לְכֻלּוֹךְ -
זֶה אֶבֶק לְשׁוֹן הָרַע.
אֶבֶק לְשׁוֹן הָרַע הוּא לֹא לְשׁוֹן הָרַע מִכְּרֶשׁ, אֲבָל מִרְמַז, מוֹבִיל

שְׁמוּלִיק הִבִּיט לְצַדִּדִים, כְּאִלּוֹ בּוֹדֵק מִי שׁוֹמֵעַ, וְאָז אָמַר:
"לֹא יוֹדַע... פְּשׁוּט... לֹא רוֹצֶה לְדַבֵּר לְמָה נָתַנּוּ אֶת הַתַּפְּקִיד
דוֹקָא לוֹ... אֲבָל בְּסֻדְרוּ..."
"לְמָה בְּאֶמֶת?" שֹׂאֵל אַבְרָיִם.
שְׁמוּלִיק חִיָּה שׁוֹב, "עֲזוֹבוּ, לֹא רוֹצֶה לְהִכְנִס לָזֶה." הוּא שֶׁתַּק.
הַשְׁתִּיקָה הַזֹּאת מִלָּאָה אֶת כָּל הַחֶסֶר. פְּתָאוּם, בְּלִי שִׂאף
אֶחָד יִגִּיד מִשְׁהוּ בְּרוּר - הַתְּחִילָה לְהִבְנּוֹת תְּחוּשָׁה: אוֹלֵי בְּאֶמֶת

אז חשבתי שמיפיון שיש לי מצלמה מעניינת שקבלתי מדוד שלי (מצלמה שגם מצלמת מיוחד וגם מדפיסה על נייר מיוחד שיש בה) אני מוכן לתת אותה כפרס בהגרלה לכל מי שיענו לשאלה הזאת ששמעתי פעם: איך יתכן שמישהו מספר שבחים על משהו וזה נקרא 'אבק לשון הרע'?"

"אז בואו גם אתם להשתתף בהגרלה על המצלמה הדיגיטלית שלנו!

עינו בספר 'חפץ חיים' - שמירת הלשון, כולל ט' סעיף א', ונענו לנו: איך יתכן שמישהו מספר שבחים על משהו וזה נקרא 'אבק לשון הרע'?

מתקשרים כבר עכשיו!"

ככה עונים תשובות וזוכים בפרסים

במה זוכים?
זוכים במצלמה דיגיטלית, שגם מצלמת וגם מדפיסה על נייר מיוחד שיש בה עם סוללות וכרטיס זיכרון

איך עונים?

1. מכינים בקצרה את התשובות לשאלה
2. מתקשרים למוקד 'על הצדיקים' 073-345-30-95
3. משאירים את שמכם, שם העיר ומס' הטלפון שלכם
4. עונים את התשובות בקול צלול ובהיר

עכשיו מתפללים שתזכו

או יוצר רשם שלילי על משהו. המשפט נראה תמים, אבל מכיון את המחשבה של מי ששומע למקום לא טוב, והמחשבות האלה - נוצרו בגלל המשפט ה'תמים'.

לפעמים זה משפט מסקרו שפותח את הדלת לדבורי לשון הרע.

"והרבה פעמים, הוסיף, 'דוקא בגלל שזה נשמע בסדר' - זה נכנס עמוק יותר..."

הוא עצר רגע. "יש כל מיני סוגים של אבק לשון הרע. אני אגיד משפט, ואתם תסבירו למה הוא אבק לשון הרע: 'וואו, הפעם הוא הגיע בזמן... מעניין...'"

יוסי היה הראשון לענות: "זאת אמירה שנשמעת טובה אבל עם עקיצה... זה נשמע כמו מחמאה, אבל בעצם רומז שהוא בדרך כלל מאחר."

הרב המשיך: "אני שמעתי משהו עליו... אבל אני לא רוצה לדבר."

הפעם אלי השיב: "זה מרמז לגנאי ופותח את הדמיון, זה גם עלול להוביל לדבורי לשון הרע."

"הוא ממש מכשך... חבל רק ש..."

חיים: "זה שבח שיגרו גנאי. משפט שמתחיל כוון של דיבור שלילי."

הרב סיכם: "אני רואה שהבנתם היטב מהו אבק לשון הרע. ולמה זה חמור? כי זה 'מרגיש מותר'. אדם אומר לעצמו: 'לא אמרתי כלום!' אבל בפעל - הנזק כבר נעשה... צריך תמיד לחשוב מה ישאר באויר אחרי שהמשפט נגמר."

הלואי שהיה לי איזה 'שואב אבק'

ובפנה האחורית של הכתה ישבו ארבעה ילדים, ולא אמרו מלה. רק שמוליק לחש להם כמעט בלי קול: "אני לא אמרתי עליו כלום... אבל אולי השארתי יותר מדי רמזים... הלואי שהיה לי איזה 'שואב אבק' לאסוף את כל האבק של לשון הרע שהתפזר..."

שהיה לי איזה 'שואב אבק' לאסוף את כל האבק של לשון הרע שהתפזר... ואז פתאום הפתיע אותם אברמי: "אני חושב שכדאי להתחזק וללמוד את ההלכות כדי שלא נפשל."

לְסִיּוּמָא דְגַלְיֹנָא

עורך המדור: אלחנן נתן ליכטיג

בדרך צחות מסופר על אחד שהזמין את ה'לבנה' ל'דין תורה'

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א

פעם בא יהודי לתנות את מכאובו לפני הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע כי פלוני רודף אותו עד חורמה ומציק לו ביותר. ענהו הרה"ק, לכל חבל יש שני ראשים, ובכדי למתוח את החבל צריך למושכו מב' קצוותיו, שני אנשים

מב' הקצוות, ואם יעזוב אחד מהמושכים את החבל, לא ימתח החבל יותר, ולא עוד אלא שהמושך מאידך גיסא יפול אחור, כן גם עתה, אם תחדל מלענות ליהודי זה הרודף אותך ותתעלם ממנו כליל, הרי זה כמי שעזבת את קצה החוט וחברך יפול וילך ממך מאליו ...

בדרך צחות מסופר על אחד שהזמין את ה'לבנה' ל'דין תורה', וכה הייתה טענתו, כי לאחרונה הלבנה 'רודפת' אותו, ובכל אשר הוא פונה היא פונה אחריו - אם הימין ואיימינה גם היא, ואם השמאל ואשמאילה, בעמדו מהליכתו תעמוד גם היא... משיכוף את גופו גם היא מתכופפת עמו - בקיצור, לא נתנה לו הלבנה מנוח, אמר לו הדיין שמעתי את תלונתך, אבל אי אפשר לדיין לפסוק הדין בטרם ישמע את טענת שני הצדדים, על כן אבקשך שתשוב הנה בעוד כמה ימים ... כעבור כמה ימים שב היהודי מתוך צפיה דרוכה לשמע פסק הדין, ויען הדיין ויאמר, אכן, דברתי עם הלבנה - מה לה כי נטפלה להצר צעדך, ללכת אחרך ולחקות את מעשיך, אך היא טענה לעומתך שמעולם לא הסכינה עשו כן, אתה הוא שהתחלת... אתה אשם בכל ... אם אך תפסיק להביט ולהתבונן בה כל כך הרבה גם היא תפסיק לחקות אותך ... והמבין יבין

(באר הפרשה שמיני תשפו)

אספר לכם סיפור מדהים שמאד כדאי לדעת

הגה"צ רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א

אספר לכם סיפור מדהים שמאד כדאי לדעת: היה איזה ארגון גדול שרצו לעשות מגבית גדולה של צדקה באמריקה, והם ידעו שאם הגאון רבי אשר אריאלי שליט"א יבוא איתם אז יפתחו הלבבות וגם הארנקים... הם ביקשו

מרבי אשר שיבוא גם. אמר להם רבי אשר, אתם באים באמצע זמן? איך אפשר באמצע הזמן לעזוב את הישיבה?!

אח"כ אמרה לו אשתו, הרי אתה לא מוכן אף פעם לנסוע לחו"ל גם לא בבין הזמנים. למה לא אמרת להם שאתה לא נוסע לחו"ל?!

אמר לה רבי אשר, אני רוצה לשאול אותך, אם יבא יהודי באמצע שבת ויגיד לי תראה, אני צריך דחוף להגיע לאיזה מקום, תיקח אותי במכונית שלך. מה אני צריך לענות לו, שאין לי מכונית אני גם לא יודע לנהוג ואין לי רישיון? לא. אני צועק שבת!!!

אם באים באמצע הזמן זה לא משנה אם אני נוסע לחו"ל או לא, זה אמצע זמן!!! ואצל רבי אשר זה אמיתי.

כבר ידוע ומבואר שיש מעלה עצומה לבן תורה כשהוא לומד בישיבה. יש ווארט מפורסם של הג"ר ברוך מרדכי אזרחי זצ"ל, כולם שואלים על יעקב ועשו "זיתרוצצו הבנים בקרבה", עשו רצה לצאת כשרבקה עברה על פתחי עכו"מ, וכשחלפה על פני הבית מדרש - יעקב מפרסם לצאת. מילא עשיו רצה עבודה זרה, וזה לא היה לו בבטן אמו, אבל יעקב - הרי יש לך מלאך שמלמד אותך את כל התורה כולה, מה בוער לך לצאת?... אמר ה'ברכת מרדכי', יש לו הכל, אבל אין לו "ישיבה"...! ללמוד עם מלאכים זה דבר ענק, אבל זו לא "ישיבה"... ישיבה זה עולם אחר. כשיש ישיבה - אתה "כלי מקדש", הישיבה זה המקדש ואתה "כלי שרת"...

(ארחות חיים ויקרא תשפו)